NAUJIENOS — PART 2 — Chicago 8, Ill. Šeštadienis, Spalio-October 6 d., 1962 m.

Naujienų Antroji Dalis

NR. 636 CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS XVIII METAI

Kunigaikščio Oginskio medžioklės

A. TENISONAS, Belgija

„Širdyje turime kiekvienas savųjų metlaikių mes dienas", anot tūlo poeto. Atėjo rudenėlis su savo teptuko peisažais, o man, senam girininkui, šis laikas kvepia drėgna miško samana, medžių sakais ir sausuoliais.

Kas iš mūsų, senosios kartos miškininkų, neprisimena anų dienų, kada rudenėliais numeruodavome sausuolius. kada taip laisvai krūtinė alsavo, širdį degino džiaugsmingas pasiryžimas dirbti mūsų laisvose, žaliose giriose. Sausuolių numeravimas bene buvo tada vienas iš svarbesniųjų girininko rudens rūpesčių.

1923 metai. Rudenėlis. Aš jaunas ir naujas girininkas, skubu apkalėdoti savo girininkijos plotus — 13 eiguvų. kad laikū išnumeravus gedmiškį ir paruošus vietos varžytinių bylą. Ūžia, ošia giružė vėlu, vesu rudens alsavimu, skamba kirvio plienas skaldant baltas skiedras, aidi numeratoriaus svarūs dūžiai, sprogsta kleimo taiklūs šūviai, subrakši žerglės apkabinant paliegėlį medį. Ilga vilkstine apskaitliavimo lapuose forma nr. 1 rikiuojasi sausuoliai, išvartos, vėjalaužos — gryni, pusgryniai, malkiniai. Smunka pro šalį medynai, tirpsta kvartalai, mainosi eiguvos, keičiasi vakarai bei nakvynės. . . .

Numeruojant sausuolius Vainaičių eiguvoje, neapeisi Gerklelės iškišulio, šalia Skruzdynės. Iš ten, pro medžių tarpus, švituliuoja ir prof. I. Končiaus senoji tėviškė. Plonas sniegelis apklojęs miško samaną, apkepurėjęs kelmus, pridengęs gulsčiųjų medžių stiebus. Pušis pašlijusi kabo šakomis įsikibusi į gretimą medį, lyg pagalbos maldaudama, lyg užuovėjos nuo audros ieškodama. Jos stiebą dengia balta sniego juosta, o joje raštas įpėduotas. Žiūriu pėdas ir nustebęs šaukiu eiguliams: "Ot gražu! Budzinski, ar esi girdėjęs, kad koks tai pasiutėlis zuikis yra į medį kopęs! To dar nebuvau matęs!" Bet mano eiguliai nesistebi. "Matyt, koks nors Končiaus zuikio familijos palikuonis į pušį korėsi", — lyg rimtai, neskubėdamas atsiliepia Budzinskis. "Ko gero, Budzinski, sulauksime, kad tie tavo palikuonys sumanys dar medžiuose vaikus vesti", priduria jam juokais Kubeckis. "Oi bus medžioklė!" Aš lieku sujdomintas. Budzinskio kalba lyg taiko į kokią tai seną istoriją, legendarinį zuikį, apie kurį aš nieko nesu girdėjęs. "Na, Budzinski, pradėjai filosofuoti, tai iki galo, kad ir man būtų aišku." Budzinskis, trinktelėjęs pušį, stato numeratorių ant kelmo ir imasi kimšti į pypkę tabaką. "Pone girininke, ilga istorija, valia užrukyti. Skruzdynės apylinkėje kas nežino apie Končiaus zuikį?. ."

Iš Budzinskio burnos pradeda sklysti dūmų debesėliai, taigi pasiruošta.

"Kad kitą kartą," pradėjo Budzinskis, "kol dar Končius čia ūkyje gyveno, jis liuob kartais išeidavo į Paminijas pazuikinėti. Lakino ir neblogą skaliką. Taip medžiojant, vieną rudenį, vis pakels jam skalikas ganyklalėje zuikį, nuskalys iki Gerklelės, ir ten, kaip į gerklę: nei zuikio, nei skaliko. Ir taip kiekvieną kartą, lyg sužavėta. Ir sniegui iškritus ta pati istorija. "Kuris čia kelmas yra?" — man pasakoja pats Končius. "Eisiu žiūrėti, kur tas zuikis vis dingsta. Gerklelėje to zuikio pinklių primėčiota, nubėginėta, skaliko pritrypuotą, pamečiau ir aš pėdas. Siautu laukymėmis aplink Gerklelę — zuikio niekur neišeita. Aš ir vėl atgal į mišką. Skalikas laksto tarp išvartų, siuva cypdamas, iš kailio neriasi, o zuikio neiškelia. Netyčia mečiau žvilgsnį į viršų, į pasikorusią į medį išvartą. Lyg koks gumulas tarp šakų. Žiūriu nustebęs, nugi zuikis prisimetęs kenčia! Skalikas po apačia, po žemę duoda, o jis sau medžje styri. Ne, tokio gudraus zuikio, kaip gyvas, nebuvau matęs," tvirtino Končius. "Nešoviau jo, palikau veislei"... Taip nupasakojo Budzinskis šią Skruzdynės zuikio legendą.

Istorijų, nuotykių Vainaičių eiguvoje apstu. Eiguva virš 600 ha ploto. vieškelio per mišką apie 3 klm, Minija su Magdelės kalnu, kur orkestrui grojant, per medžiokles kunigaikštis Mykolas Oginskis su svečiais pietaudavo. Čia vėl pirmosios miškų kultūros buvusiųjų medžių plukdymo sandėlių plotuose; iš Austrijos pušų sėklų bandomieji sodinimai, pamiškio gyventojų charakterizavimai.

Per dieną nusivaikščiojus po mišką, seka ilgas rudens vakaras Vainaičių pasodoje. Pasoda iš visų pusių, kiek akys siekia, globia pušynai ir jaunuolynai su tolumoje, dangaus balzganose besimau-

(Nukelta į 3 psl.)

DAIL. A. TAMOŠAITIS Tapyba

Dienų Skeveldros

1

"Baigėsi vasara, kasdieną vis stipriau jaučiasi rudens dvelkimas, ir susiruošti net į tokį puikų kurortą, kaip Druskininkai, kažkaip nelabai besinorėtų. O reikia. Bent jau mintimis."

Taip rašo *litrabotnik* (literatūros darbininkas!) Ed. Pranckūnas. Štai antraštė: "Abejingumas". Kur ir kas? Skaitykime toliau ("Literat. ir meno" Nr. 37):

"Prieš keletą metų skulptoriai J. Kedainis ir B. Vyšniauskas sukūrė meniškas dekoratyvines skulptūras ("Poilsis, "Ratnyčėlė", "Motinystė") Druskininkų kurorto tiltui per Ratnyčėlę. Vėliau šio sumanymo — pastatyti skulptūras ant tilto — buvo atsisakyta ir autoriai su tuo sutiko: tikrai, skulptūros būtų perkrovusios lengvą, pėstiesiems skirtą tiltą. Tada buvo nuspręsta taip: prie tilto, apjungiant į vieną ansamblį su juo, palikti tik "Ratnyčėlę", o "Poilsį" pastatyti mineralinio vandens ir purvo gydyklos parke. "Motinystę" — gydomosios fizkultūros parke. Atrodo, viskas buvo sutarta, suderinta su miesto valdžia, architektas V. Gabriūnas padarė skulptūrų postamentų ir jų aplinkos sutvarkymo projektus, autoriai pritarė sprendimui.

Tačiau nei pernai, nei šiemet vasarotojai nematė "Ratnyčėlės" prie tilto; nematė skirtoje vietoje pastatyto ir "Poilsio", nes visos trys skulptūros kažkokia keista lemtimi atsidūrė gydomosios fizkultūros parke".

"... tiesiog ant žemės, žolėje, kaimynystėje su kažkokiais vamzdžiais".

Toliau skaitome:

"Panašiai susiklostė ir skulptoriaus K. Kisielio Klaipėdos miestui sukurto monumento likimas. Jau beveik prieš ketverius metus šis monumentalus kūrinys — bronzinis "Žvejas" "apsigyveno" Klaipėdoje, bet, tur būt, retas klaipėdietis apie tai žino, nes paminklas iki šiol nepastatytas. Galingas, tvirtas žvejas, kuris neboja įdūkusios jūros stichijos, negali išsiveržti iš medinių rėmų ir nugalėti atskirų žmonių abejingumo".

2

Londono lenkų savaitraštyje užtinku str. "Esti įvairių žmonių". Kossovska skundžiasi, kad BBC vaidinimų serijoje pastatyta pjesė "The Bread Man". Tai Valijos prahutėlis graižosi, kad jo duk-

(Tęsinys 2-me psl.)

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

ra įsimylėjo į "įtartinos opinijos vargšą lenką". Na, ir ką tas Wladek padarė? Ogi išprievartavo nepilnametę (anot str. autorės, "maža čia norinčių suaugusių"!) be to, bigamistas, sadistas, kriminalistas ir t. t. ir t. t. žodžiu, žmogaus griuvėsiai.

Str. autorė rašo, kad, deja, nėra čia ko perdaug rūstauti ir purkštauti... esti visokių!

Be kitų, savo tautiečiams prikiša ir štai šiuos nenormalumus: rėdymasis svetimomis plunksnomis (ach, tie visi mūsų "grafai" ir neribotų dvarų savininkai), įvairūs svaičiojimai ir t. t. ir t. t.

Anot autorės, karo 1939—1945 m.) metu buvo populiarus toks makabriškas pokštas:

Lenkas veda anglę.

— Juk turi žmoną Lenkijoje! — sušunka bičiulis.

O ans atsikerta:

— Mano žmona visada buvo patriotė ir, neabejoju, kad yra žuvusi...

Juokinga? o jei į save, mielas tėvynaini pažvelgtum?!

3

Ilja Erenburgas ir Sovietų spauda išsigina, kad karo metu raudonosios armijos daliniuose platinta štai kokie atsišaukimai:

"Smurtu sulaužykite vokiečių moterų rasinę didybę! Pasiimkite jas kaip jums priklausantį karo grobį!!!"

Rašė-nerašė, bet "boicy" tai įvykdė 100%, ir su kaupu...

4

Gana darbuotis, ir aš pabrėšiu "išnaudotojas"... Pradžiai į sportą, kuris bet kurio neveiklumo ir sustingimo priešas Nr.1.

Diogenas yra taręs:

"Turiu ilsėtis vien tik dėlto, kad esu senas? Argi bėgikas, būdamas arti baigmės, sulėtina žingsnį?"

E. Hemingway:

"Sportas moko išlošti, sportas moko pralošti, vadinas, sportas moko gyventi — moko visako".

Dr Salk:

"Kas neturi laiko gimnastikai, tas turės laiko ankstyvam senatvės pasitikimui."

Conrad:

"Nemokančiam plaukti jūros yra mirtis judančioje būklėje".

B. Russell:

"5 minutės kūnui ir 15 valandų dvasiai — tai tolygiai pavojinga pusiausvyra lyg 15 valandų kūnui ir 5 minutės dvasiai".

M. Aurelius: "Niekad nekrisk! O kiekvienu atvėju, jei krenti, žinok kritimo meną".

H. Longfellow:

"Būti stipriam — šitai būti laimingam".

Salvadore Doli:

"Judėsys reikia paišyti spalva, kuri niekad neišdžiūna."

Ir pabaigai vokiečių išmintis (kaip išversti paklauskite kokį buv. nacį ar Rytų Vokietijos šalininką):

"Kibitzen — still sitzen".

5

Jau buvau beketinąs baigti. Bet, štai, naujas "Lit. ir meno" Nr.38, ir str. "Teatrų uždangoms pakilus". Rašo "Meno reikalų valdybos viršininko pavaduotoja" A. Ragauskaitė—Macevičienė. Čia ilgesnė ištrauka be jokių komentarų:

"Be iki šiol teatruose pastatytų tokių originalių veikalų, kaip J. Grušo "Profesorius Markas Vidinas", A. Griciaus "Ir ūsai nepadėjo", J. Mackonio "Ulijona" (Kaune), A. Guzevičiaus "Dvikova" (Panevėžyje), V. Miliūno "Odisėjas vis negrįžta" (Klaipėdoje), — ligi metų pabaigos rampos šviesą išvys dar keturi originalios dramaturgijos veikalai. Tai K. Sajos "Nerimas" Akademiniame dramos teatre (rež. K. Kymantaitė), V. Miliūno "Žuvėdroms palydint" Vilniaus rusų dramos teatre. J. Skliutausko "Iliuzijos ir kasdienybė" Kapsuko dramos teatre (rež. B. Gražys), nauja J. Josadės pjesė Panevėžio dramos teatre (rež. J. Miltinis). Labai malonu, kad po sėkmingo debiuto su "Vandens lelija" rašytojas V. Rimkevičius baigia naują veikalą "Ratas" — jį akademiniame teatre statys jaunas režisierius V. Čibiras.

Du respublikos teatrai susidomėjo rašytojo K. Inčiūros draminiais veikalais "Žemaitė" ir "Gulbių giesmė". Panevėžio dramos teatras ruošiasi pastatyti J. Grušo "Zigmuntą Sierakauską". Teatrų portfeliuose guli jaunų dramaturgų R. Mikalauskaitės ir R. Samulevičiaus veikalai. Kaip matome, derlius gana gausus, ir juo reikėtų tik nuoširdžiai džiaugtis, jei nebūtų kai kuriu nerimą keliančių debesėlių.

Antai, iš nemažo skaičiaus naujų veikalų, išvydusių sceną pastaruoju metu, deja, nesusilaukėme tokio, kuris būtų tikrai stambiu įvykiu mūsų teatro gyvenime, kaip savo metu buvo "Karšta vasara", "Herkus Mantas", "Paskenduolė" ar "Dvidešimtas pavasaris"; nematome tokio spektaklio, kuris pagrįstai iškiltų į mūsų visuomenės ir spaudos dėmesio centrą, sukeltų karštus kūrybinius pokalbius ar ginčus".

Po kelių dienų — Spalio 9-toji. Čia ("įėjimas visiems leisvas"!) viena pastraipa iš J. Kardelio str. "Nepaprastai svarbiu, bet visai užmestu klausimu"... Lietuvos ateities ribų klausimu" ("Nepr. Lietuva" Nr. 37). Beje, lyg įvadui Lietuvos Steigiamojo Seimo nutarimas: *Lietuva atstatoma etnografinėse ribose!*

"Viską užmiršę, nutūpėme vadinamųjų neprikiausomos Lietuvos laikų Lietuvos minimume ir nieko daugiau nežinome, nematome ir nesiekiame. Nėra Mažosios Lietuvos ir nereikia; ir leidiniuose ją nurašome tai vokiečiams, tai rusams, tai lenkams, tai net nežinia kam. Nėra rytinės Lietuvos ir apsipratome su padėtimi. Nusilenkiame smurtui ir pataikaujame prievartai. Neturime drąsos viešai pasakyti atvirą tiesos žodį, pareikšti savo teises!

Dar vienas dalykas: ir tie, kurie žinome tautos valią, kurie ir norime, kad tautos valia būtų vykdoma, dažniausia bijome, tą viešai pasakyti. Štai, Vlikas savo metu, kai Lietuvos ribų klausimas atrodė aktualėja, paruošė brošiūrą specialiai Lietuvos ribų reikalu. Bet... bijojo išleisti savo vardu ir išleido anonimiškai! Bijojo ir, brošiūrą formulavusio, prof. Z.Ivinskio pavardės paskelbti!.. Tur būt ir prof. Z Ivinskis neišdrįso savo pavardės padėti brošiūroje. Tokie mes esame savo žemių, savo krašto reikalų ir savo garbės gynėjai!"

Ką į tai, mielas skaitytojau?! *J. Cicėnas*

PREZIDENTAS IR TAIKOS KORPUSAS

Prezidento pareiga yra duoti mėnesinius raportus Kongresui. Šie raportai susideda iš šimto ar daugiau įvairaus dydžio spausdinių, iš įvairių valdžios agentūrų. Beveik visi jie yra rutina, bet vienas iš jų yra nepaprastas ir buvo pasiųstas iš Baltųjų Rūmų į Kongresą š. m. liepos mėn. 27 d. Tai buvo metinis nepaprastos agentūros, Taikos Korpuso, raportas.

Taikos Korpusas egzistuoja dar nepilnus metus. Šis buvo jo pirmas metinis raportas, apimantis periodą nuo jo pradžios, pereitų metų rugsėjo mėn., ligi valdžios mokestinių metų pabaigos, birželio 30 d. Taikos Korpusas, kalbėdamas apie save, konstatuoja: Per savo pirmuosius metus Taikos Korpusas išaugo iš idėjos į efektingą užjūrinę programą. 1961 m. kovo mėn. Taikos Korpusas neturėjo savanorių, valdininkų, prašymų formų, projektų — nieko, išskyrus Egzekutyvinį Prezidento Įsakymą sukurti agentūrą, kuri turėjo būti Kongreso aprobuota per sekančius šešis mėnesius.

Taikos Korpuso idėjos šaknys yra mažiau kaip dviejų metų senumo. 1960 m. lapkričio mėn. tuometinis senatorius John F. Kennedy nusakė savo Taikos Korpuso mintis per savo kalbą prezidentinio vajaus metu Kalifornijoje. Laikraščiai, piliečių grupės ir kolegijos tą mintį tuč tuojau perėmė ir sukėlė interesą jos realizavimui įvykdyti. To rezultate susidarė informali grupė senojoje Tarptautinės Kooperacijos Administracijoje, kuri pradėjo studijuoti Taikos Korpuso galimybes dar prieš prezidento Kennedy inauguraciją.

Kai Egzekutyvinis Įsakymas įkurti Taikos Korpuso agentūrą buvo duotas, grupė stovėjo prieš septynias dideles problemas.

Ar yra pakankamas skaičius kvalifikuotų talentingų amerikiečių, norinčių eiti į Taikos Korpuso tarnybą? Ar užsienio valstybių valdžios norės, kad šie savanoriai teiktų jiems reikalingą pagelbą? Ar bus įmanoma išrinkti tinkamus savanorius? Ar juos bus galima tinkamai paruošti, kad būtų išvengta sunkumų iš amerikiečių pusės, kurie anksčiau neturėjo pasisekimo užjūriuose? Ar jie turės pakankamai ištvermės pasilikti darbe? Ar Taikos Korpusas gali imtis savo misijos nepriklausomai ar turėtų būti įmaišytas į egzistuojančią biurokratiją? Ar Kongresas iš viso aprobuos Korpusą, o jei aprobuos, ar paskirs pakankamai pinigų naujam pasaulinio mąsto darbui, įtraukiančiam tūkstančius amerikiečių į sunkius naujus darbus užjūriuose?

Atsakymai į visus šiuos klausimus yra jau duoti. Ligi 1962 m. birželio mėn. 30 d. 37 kraštai paprašė apie 500 savanorių. Nė vienas iš jų negalėjo gauti prašomo skaičiaus. Kongresas padvigubino Taikos Korpuso biudžetą šiems metams.

Per pereitus metus tarp tūkstančių galimų nepasisekimų buvo tik trys maži incidentai. Taikos Korpusas yra nepriklausomas ir nebuvo paglemžtas biurokracijos. Trumpai, jis pasisekė, nežiūrint pirmųjų metų skepticizmo, netikėjimo ir baimės.

American Council

Bezdžionė išsigando bolševiko

Reuteris iš Maskvos praneša, kad Maskvos žvėryne (zoologijos sode) viena bezdžionė įgavo širdies ligą, kadangi kažkoks "huliganas", su auksiniais dantimis ir pilka kepure valandų valandomis į ją žiūrėdamas darė visokias baisias grimasas". Bezdžionę zoologijos daktaras pradėjo gydyti, o tą huliganą, kaip praneša Moskovskij Komsomolec, policija nusivedė...

SIUSK PINIGUS Į SSSR

TIK GRAMERCY DUODA JUMS

- **Pilna garantija**
  Mes turime Bankų ir Apdraudos Departamento leidimą ir bondyti iki $20,000.00.
- **Geriausias pristatymas**
  Nieko neatskaičiuojama. Maždaug 10—14 dienų.
- **Išmokama pilnai**
- **Pasirašytos kvitos**
  Tik mes vieni duodame pasirašytas gavėjo kvitas už visus persiuntimus.

Kursas: 9 rubliai už $10.00. Už patarnavimą — iki $35.00 — $3.50. Virš $35.00 — 10%.

Specializuojasi nuo 1947 m.

GRAMERCY Dept. D.
744 Broad Street, Suite 925
Newark, New Jersey

SIUNTINIŲ DEPARTAMENTAS
113 E. 28th Street, Suite 906
New York 16, N. Y.
N. Y. Telephone: MU 9-0598

KUNIGAIKŠČIO...

(Atkelta iš 1-mo spl.)

dančiais sėkliniais medžiais. Tylu, ramu Vainaičio pasodoje. Tik praeinantis į kaimą kelias sudrumsčia retkarčiais vyraujančią čia miško aplinkos nuotaiką. Šiame, arti Plungės miško masyve, kunigaikštis pastatydino erdvius trobėsius, ne vien eiguliui gyventi, bet ir pačiam su svečiais per medžiokles užeiti.

Trobos plikos sienos su kyšėjančia tarp pušinių sienojų balta miško samana dar labiau paryškina šios gyvenvietės ir miško harmoniją. Kambariai šiltai iškurenti ir, pagal išsilikusią iš kunigaikščio laikų tradiciją, iškvapinti dervotos, kvapingos pušies aromatu. Budzinskis išgarsėjęs pypkininkas ir tabako augintojas, todėl visas namas ne mažiau kvepia ir tabaku. Tokių gražių tabaklapių ir jų dūmo aromato visoje Plungės apylinkėje nerastum. Tabakas bene jo mėgiamiausias arkliukas.

Sukrovęs ant kupros visą savo šimtą kilogramų svorį ir virš pusšimtį metelių, Budzinskis išlikęs nevedęs. Kai primeni apie ženatvę, tik šypt ir trumpai "vėlyvas laikas" pasiteisina. Namuose šeimininkauja jau balta senelė — vyresnioji jo sesutė.

Nemaž ir pasaulį matęs Budzinskis. Kariné prievolė tolimoje Rusijoje, prie Uralo, vėliau per I Pas. karą tarnyba rusų kariuomenės gurguolėje. 1918 m., grįžtant į Lietuvą, vokiečių sulaikytas ir nuvežtas darbams į Vokietiją. Ten, netoli Berlyno, kasė bulves kaip tik tuo badmečiu, kada bulvių laukai naktimis buvo ssaugomi kulkosvaidžiais bei prožektoriais. Tik po vargingo meto atgrįžo į Vainaičių eiguvą.

Mūsų kalbos vakarais dažnai nukrypdavo į netolimąją praeitį. Budzinskis mielai prisimena tarnybą rūmuose pas kunigaikštį Oginskį ir vėliau — Vainaičių eiguvoje.

Kad kitą kartą, kol dar kunigaikštis Plungėje tebegyveno, pradėdavo pasakoti, jis rudenį, per savo vardines (šv. Mykolą) ruošdavo didelę medžioklę su varovais, su orkestru iš 40 raitų muzikantų. Kai sugros Plungėje išvykstant, girios, laukai skambės. Kalbų vėliau Plungėje visiems metams. kur ta puikybė, grožybė, didybė!...

Suvažiuodavo į tą medžioklę diduomenė — kunigaikščiai, grafai, generolai, net iš Peterburgo. Iš vietinių dvarponių pakviesdavo Alksnienų dvarininką Sakelį. Tas mokėdavo kunigaikščiui gerai įtikti ir svečiams įdomiai nupasakoti kunigaikščio medžioklinius nuotykius, švelniai pabrėždamas, kokie turtingi vietiniai miškai žvėrimis.

Pasiruošimai medžioklei vyko kiaurą metą. Eiguliams buvo įsakyta gaudyti zuikius, kasti iš urvų lapiukus, supirkinėti iš gyventojų ir pristatyti į mano žvėryną. Aš šioje pasodoje juos prižiūrėjau ir auginau šv. Mykolo medžioklei. Kartą šėriau ir du vilkiukus.Kai paaugo, išvežė į Vilnių, padovanojo vienam žvėrynui.

Naktį prieš medžioklę aš jau nebeužmerkdavau akių. Rūšiuodavau lapes ir zuikius, kišdavau juos į atskiras dėžes, prikraudavau pilną vežimą dėžių ir aušrojant, kaip su paukščiais į turgų, išskubėdavau į mišką išdėliti savo augintinius iš anksto nustatytose vietose, netoli medžiotojų linijų. Buvo numatyta, kur kas iš svečių stovės ir garbingesniems svečiams buvo skiriami ir gražesni laimikiai. Visos šios paslapties svečiai neturėjo žinoti.

Sėdžiu su lapėmis ir zuikiais miške, eglynėlyje, netoli medžiotojų linijos. Laukiu, kada medžiotojai užims liniją, kada užgros signalą varovams, kada varovai priartės ir kada pagaliau galėsiu išleisti grobį. Taip belaukiant, nežmoniškai norisi rūkyti, bet nevalia, griežtai įspėta nerūkyti, kad kartais vėjelis neužpūstų kokiam linijoje stovinčiam generolui tabako dūmo kvapo, nekiltų koks įtarimas. Kada jau varovai arti, po vieną išleidžiu lapes, zuikius ir vis pamosuodamas rankomis, pabaidau, kad bėgtų į medžiotojų pusę. Tuščias dėžes paslepiu po eglėšakėmis ir skubu prie dėžių sekančiam varymui. Ir taip kiekviename varyme tai vienam, tai kitam garbingam medžiotojui pora, trejetas laimikių. O be to, varovai jog ir savų prigraibydavo.

Kartą paleidau vienam svečiui iš Petersburgo tokią nusišėrusią, negražią laputę. Gražios nebeturėjau. "Bėk, sakau, sveika, nešdink kailį, kur akys mato". Netrukus du šūviai, pagrečiui vėl du ir taip vis po du, po du per visą linijos galą. Šaudymas pasipylė, kaip ant pozicijų, o mano lapukė taip ir nurūko graži. Mat, daugiau vietos pro šalį. O kiek juoko, pagyrų už gerą šaudymą!..

Kunigaikštis varovų prie medžiotojų neprileisdavo. Kai tik baigtas varymas, tuoj varovams signalas rinktis ir vykti sekančiam varymui. Mat, kad koks plepis neištartų kartais kokio nereikalingo žodelio.

Prisišaudę lapių, ožių, zuikių, dvaro parke fazanų ir įsitikinę, kokie iš viso turtingi žvėrimis kunigaikščio medžiokliniai plotai, tuščių varymų juk nebuvo, svečiai patenkinti išvažiuodavo.

Budzinskio pypkėje žarijos nustojo blėsčioti, nors ir kaip netrauktum. Palengvėle iškrapšto pelenų ir kimštelėja naują užkurą. Pasiruošimas kitam skyriui.

"O ir pavažiuoti arkliais liuob mėgdavo kunigaikštis", pasakoja Budzinskis. Automobilių nebuvo, tai laikė daug gerų arklių. Ypač greit lėkdavo į Rietavą pas brolį kunigaikštį Bagdoną. Plungė — Rietavas 20 varstų, 21 klm, o kunigaikštis nuvažiuodavo per 40 minučių, žinoma, ne visada taip greit važiuodavo. Užtrukdavo ir va-

(Tęsinys 4-me pusl.)

THE CZECHO LODGE

ROUTE 14 — CRYSTAL LAKE, ILLINOIS PHONE 459-0125
"GRACIOUS DINING IN A RUSTIC ATMOSPHERE"

Featuring Homecooked
BOHEMIAN and AMERICAN FOODS

Family Style Dinners — Complete Dinner Menu
LUNCHEONS 11:30 A. M. — 2:30 P. M.
SPECIAL EVERY FRIDAY DELICIOUS FISH FRY . . . $1.25.
BANQUET FACILITIES FOR 10 TO 250
(Children's Portions Available)

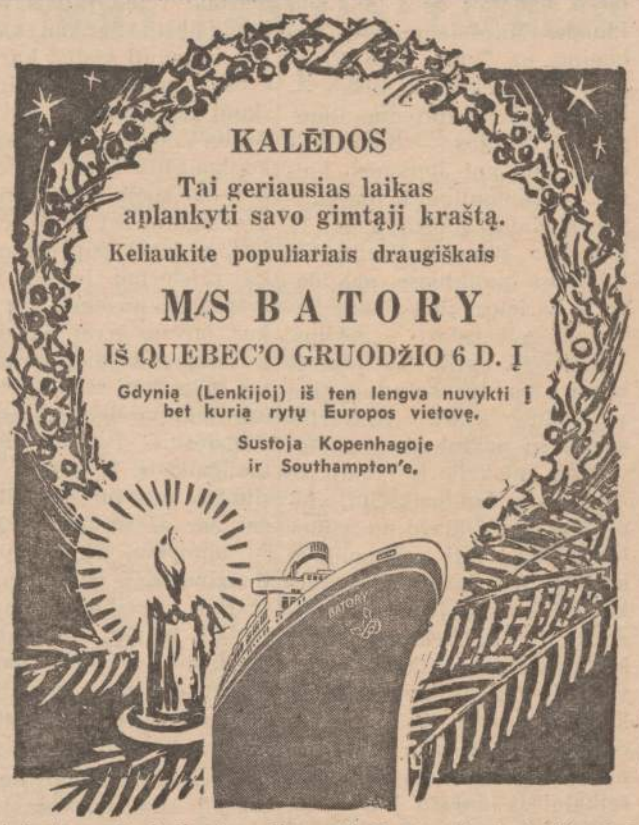

Ankstyvesnės kelionės galimos iš Montrealio lapkričio 9 d.

Dėl rezervavimo ir informacijų pasitarkite su savo vietiniu kelionių agentu arba

GDYNIA AMERICA LINE

220 BAY STREET TORONTO, CANADA

PRIEŠ SIŲSDAMI

DOVANŲ SIUNTINIUS Į SSSR

PER KURIĄ NORS FIRMĄ,

PASIKLAUSKITE PATYS SAVĘS

APIE SEKANČIUS DALYKUS:

1. Ar firma patikima?
2. Ar ji tai įrodė?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja ir išsiunčia siuntinius ir paruošia dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias dėžes?
5. Ar ji varo biznį ilgiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji oficialiai ĮGALIOTA?

Atsakymas į visus šiuos klausimus bus TAIP, jei Jūs siųsite dovanų siuntinius per bet kurį

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

SKYRIŲ

716 WALNUT ST., PHILADELPHIA 6, PA. PHONE: WAlnut 5-3455

48½ EAST 7th STREET NEW YORK 3, N. Y. PHONE: GRamercy 3-1785	263 MARKET STREET NEWARK 2, N. J. PHONE: MArket 3-1968
730 LIBERTY STREET TRENTON, N. J. PHONE: LY 9-9163	3206 EASTERN AVENUE BALTIMORE 24, MD. PHONE: DI 2-2374
4102 ARCHER AVENUE PHONE: FRontier 6-6399 CHICAGO 32, ILLINOIS	6460 MICHIGAN AVENUE DETROIT 10, MICH. PHONE: TAshmoo 5-7560
390 WEST BROADWAY SO. BOSTON 27, MASS. PHONE: ANdrew 8-8764	683 HUDSON AVENUE ROCHESTER 21, N. Y. PHONE: BAker 5-5923
346 THIRD AVENUE PITTSBURGH 22, PA. PHONE: GRant 1-3712	1313 ADDISON ROAD CLEVELAND 3, OHIO PHONE: UTah 1-0807

3216 SUNSET BLVD., LOS ANGELES 26, CALIF., Phone: NO 5-9887

943 ELIZABETH AVE., ELIZABETH, N. J., Phone: EL 4-7608

217 EAST HENNEPIN AVE., MINNEAPOLIS 14, MIN., FE 2-4908

GREIT ATGABENKITE SAVO SIUNTINIUS PAS MUS, IR MES GREIT IŠSIŲSIME JUOS!

KUNIGAIKŠČIO...

(Atkelta iš 3 psl.)

landą ir valandą 15 minučių ir daugiau, bet greitumo rekordą Plungė — Rietavas per 40 minučių priklausė kunigaikščiui.

Šį kelią kunigaikštis važiuodavo su ketvertu arklių ir kiek tik arkliai iškerta. Per kas 3-4 klm vis pakeisdavo nuvažiuotus arklius. Dar stovi prie vieškelio arkliams pristatyti stadalai: už 4 klm nuo Plungės Milošaičiuose — Pakapinė, už 7 klm nuo Plungės, prie Lekemės miško — Pušinė, už 10 klm nuo Plungės, už Minijos — Stalgalinė, už 13 klm ant Jomončio kalno — Jomontinė ir paskutinis stadalas Budrikiuose, 17 klm nuo Plungės. Kunigaikštis tuose punktuose nelipdavo iš karietos: jam sėdint karietoje pakeisdavo arklius. Vežikas tik spėdavo išleisti iš rankų atvarslus, kaip tuoj jam paduodavo kitus. Ketvertas arklių su pakinktais jau stovėdavo ant kelio ir laukdavo. Atvažiavus kunigaikščiui, vieni tuoj atkabindavo nuvažiuotus arklius, kiti pristumdavo karietą prie laukiančiųjų arklių, o dar kiti juos prikabindavo. Ir vėl, kiek arkliai iškerta, pirmyn. Atkabinti dvi vogas ir kaklininkus ir vėl užkabinti, buvo tik momento darbas, juo labiau, kad žmonės ir arkliai tam skubiam reikalui iš anksto buvo treniruojami parke. Grįžtant iš Rietavo ir vėl tas pats. Arkliai, jau pasilsėję, laukia.

Ne visuomet visuose penkiuose punktuose pakeisdavo arklius. Pakakdavo ir vienos ar dviejų pakaitų, žiūrint, koks kelias ir ar labai skubama. Vikrių vyrukų, tiesa, ne mažai reikėjo. Tas arklių pamainymas, nelyginant prie patrankos, kiekvienam savo vieta, paskirtas veiksmas, bet šėrikų, pagaliau muzikantų jog netrūko. Be to, dar iš anksto buvo siunčiami parišiai keliui tvarkyti, kad, kunigaikščiui važiuojant, niekas su savo vežimėliu nepasipainiotų kelyje po kojų. Tokius vežimus šankindavo ir per griovį, jei nebuvo šunkelio, kur pasukti.

Bet ypač su malonumu prisimindavo Budzinskis pats savo šūką iš Plungės į Rietavą. "Aš tuomet buvau dar patarnautojas prie kunigaikščio rūmų. Iki Plungės jau buvo pravesta telegrafo linija, bet į Rietavą dar ne. Kartą skubiai pašaukė mane kunigaikštis ir sako: "Budzinski, šit skubota telegrama ir laiškas broliui į Rietavą." Pažvelgęs į laikrodį, pridėjo: "Jei tuoj ir greit josi, gal dar ir suspėsi rasti kunigaikštį neišvažiavus; jei pavėluosi, jo kelionė bus veltui." Aš tik gromatą į kepurę ir tekinas į arklydę. Tuoj juodžiui kamanas, balną, patapsnojau jam sprandą ir aidi!.. Turėjau tada juoduką gyvą, žvalų, kaip žaibą. Liuob nepasigailėdavau jam ir avižų paberti. Na, ir jojau tada kaip viesulas, kaip niekad savo gyvenime nejojau. Tik vėjas pro ausis švilpė, tik į kalnelius lėčiau, o taip vis šuoliais, vis šūka. Visas mano rūpestis — kad tik nepasivėlinčiau, kad juodukas išlaikytų. Kai Rietave prie rūmų nušokau nuo juodžio, jis visas baltas po puta. Prie durų tebelaukė karieta keturiais pakinkyta. Ačiū Dievui, nudžiugau, suspėjau! Tuoj vienam vežikui juodį, kad vežtų į arklydę nuo vėjo, o pats — pas kunigaikštį. Sutikau duryse jau išeinantį sėsti į karietą.

"Šviesiausias kunigaikšti, skubi telegrama ir laiškas iš brolio", padaviau. Perskaitęs kunigaikštis labai nudžiugo, kad dar spėjo gauti žinią, kad nevažiuotų, bet kartu ir stebėjosi, kad per taip trumpą laiką pristačiau laišką. Pagyrė mane ir nusiuntė į virtuvę, kur buvau gerai pavaišintas. Į Plungę gi broliui parašė, kad tas galįs būti išdidus, turėdamas tokį pareigos žmogų, kaip Budzinskis. Pagyrė mane ir kunigaikštis Mykolas. Mane siuntęs, nes turėjęs viltį, kad gal dar aš suskubsiu. Iš viso to nuotykio, rimtai pridėjo Budzinskis, įsitikinau, kaip svarbu yra skubotą įsakymą pildyti tuojau, neatidėliojant. Jei būčiau ne tuoj šokęs ant arklio, dar nors truputį savo bute sugaišęs, kunigaikščio Rietave nebebūčiau radęs."

Po šio Marotono nukrypstame į Austriją. Vainaičių eigulį Budzinskį kunigaikščio moksl. girininkas Pšibilskis buvo pasiuntęs į Austriją, į miškų želdinimo ir kelmų rovimo kursus. Iš Austrijos parsivežė arklinę kelmų rovimo mašiną ir Plungės miškuose vadovavo kelmų rovimo darbams. Kelmus kurui naudojo Plungės Olgopolio plytinė.

Bet Budzinskis išgarsintas aplink ir kaip geras "rožės nuo išgąsčio daktaras." "Rožę kaip mata, kaip su ronka atėm", sakydavo kaimiečiai. Ši specialybė jam užgriuvo nenorint, dar nuo to laiko, kada savo pasadoje šėrė lapes Šv. Mykolo medžioklei. Mat, kaimo žmonių įsitikinimu, geriausias vaistas rožei pagydyti tai lapės m... kavutė. O gavus rožę, kur tų vaistų rasti? Nagi, bėgi pas Budzinskį. Iš karto žvėryne to gero netrūko, bet kai lapių nebeliko, teko vaistų atsargas sudarinėti miške nuo kemsų. Ir pamėginkite jūs suabejoti šiam sekmingajam gydymo metodui. Jums iš karto tiek pavyzdžių stebuklingo pagydymo, kad nebeturite ir ką besakyti. "Atėjo vyrukas apsiraišiojęs, su sutinusiu žandu, raudonas, galva kaip kubilas. Turėjęs išgąstį. Nu, rožė, iš kart matyti, sako Budzinskis. Tuoj užverdu jam "kavutės", perkošiu per skudurą ir, davus išgerti, paguldau šiltai į lovą. Naktį ligonis užmiega, išprakaituoja, o iš ryto, žiūrėk, rožės kaip ir nebėra, tvirtina pats daktaras. Lieka tik pasisaugoti, kad po visų prakaitų nepersišaldytų. Dariau tai už ačiū, neuždarbiauju. Kodėl nepagelbėjus savo kaimynams? Jie lieka prieteliais, o prietelių turėti — daug turėti."

Už mūsų kambario langų jau snaudė vėlyvas rudens vakaras. Pasakojimams nebūtų galo, jei rytoj mūsų nelauktų darbo diena, sausuoliai.

Budzinskis eigulis tarp žmonių plačioje Plungės apylinkėje turėjo gerą, garbingą vardą ir buvo žinomas kaip sąžiningas ir budrus miško saugotojas, iš kurio eiguvos nei "aguonos grūdo" nepagausi. Kartą Plungėje įsikaušę du ūkininkai, vienas plungiškis, kitas kuliškis, susikirto dėl dėl Budzinskio, Plungiškis tvirtino Budzinskį esant pabaisa kiekvienam miško vagiui: "Broleli, su Budzinskiu ir neprasidėk, suries", o kuliškis juokėsi: "Ne toks jau velnias baisus, kaip jį maliavoja. Aš jam nudžiausiu miške gerą pušį ir pamatysi, tas tavo Budzinskis a nė capt neras", didžiavosi kuliškis. Žodis po žodžio ir sukirto lažybų, o prieteliai ir perkirto — šventai, pagal lažybų ritualą.

Vieną turėjo Budzinskis silpnybę: bijojo perkūnijos, kaip žydas kryžių. Net kariuomenėje, sargyboje, užėjus griaustiniui, sargybos viršininkas nuimdavo jį nuo posto, pasiųsdavo kitą. "Ko gero, sakydavo, pabėgs bailys nuo posto, dar ir į teismą paklius!.." Taigi, griaustiniui sugriaudus, Budzinskis neužmerkdavo akių.

Vieną audringą vasaros naktį, perkūnijos griausmams silpnėjant, pasigirdo Budzinskiui, lyg medis griuvo. Išėjęs ant gonkelių klausosi, žiūri ir staiga, žaibui švystelėjus visas miškas nušvinta, nelyginant dieną, ir netoli griūva sėklinė pušis bei nuaidi kritimo trenksmas. Aišku — kerta, bet kur naktį imsi liūdininkų? Kabina nuo gembės dvivamzdį ir į mišką. Ten ėjo gyvas pakrovimo darbas. Ir turbūt žiauriai, ne juokais sutrenkė miške naktį perkūniškas Budzinskio griausmas: "Rankas aukštyn, nė krust!", ir trys vyrai tuoj "Jėzus Marija" ir iškėlė rankas.

Kad atgautų savo dvejus ratus, pakinktus, kirvius, kaltininkas protokolą apmokėjo ir tą proga pridūrė: "Ką bepadarysi, pone girininke, sumoku. Dėl jūsų, dėl eigulio tai nieko, iš to duoną valgote, bet kaip man akis rodyti tam velniui Masiliauskiui ir dar už praloštas lažybas jam "Stulginskį" statyti, tai nežinau... Sarmata!"

Bdzinskį jaudino ta aplinkybė, kad kaltininkas su bernais iš už Minijos, iš kitos girininkijos bei urėdijos rajono, iš kito valsčiaus bei apskrities, o siutino, kad atsibaladojo perkūnijos metu ir dar, akiplėša, pas pat eigulio trobą.

Budzinskio seniai jau nebėra. Jį dengia lengva tėviškės žemelė. Jo nebeužgriuvo net baisieji metai. Bet neužmirš jo ilgai Vainaičių žaliosios pušys, jo sodintos, saugotos. Neužmiršta Budzinskio ir senieji jo bendradarbiai.

Iš "Girios Aidas"

EUROPEAN OPERA SINGER
offers own natural method for singing, speaking, acting. Popular & classical voice. Expert professional advice. Free audition. Lessons in correct French for singers — conversation. Reasonable rates.
Call WE 9-2113.

TO RECOVER
your suspended or revoked drivers license through a Financial Responsibility Insurance policy.
All types of — Insurance
Call — Joanne
OL 6-3597

SEWERAGE
Complete 24 hour
Emergency Sewer Service
Catch Basins Cleaned
Lines Rodded
Catch Basins Repaired & Rebuilt.
Fully lic., insured & bonded.
Tel. 521-3230

FALL DISCOUNTS
Savo $5.00 or $10.00 or more on new Spencers Individually designed foundations in your choice of many glorious materials. Budget payments if desired.
55 E. WASHINGTON, Room 1216
AN 3-6028
1149 Lake Oak Park, Ill.
EV 6-0760

RICOBENE'S PIZZA
- Itališki jautienos sumuštiniai
- Beefburgeriai
- Su itališka dešra sumuštiniai

Užsakymai pagaminami tik išsinešimui.
5157 SO. LOOMIS — VI 7-3361
Sakmadieniais atidaryta 4—12 v. vak.

MATTRESS RENOVATING
MATTRESSES — BOX SPRINGS
COMPLETELY REBUILT
As low as ... $8.50
1 Day Service
MADE - RITE BEDDING CO.
North Ph. AR 6-6886
South Ph. 493-5422
New Coils, Rolledges, Tufts
5 year guarantee

DORMERS — BASEMENTS
ADDITIONS — REPAIRS
All trades handled.
Licensed and Insured.
Phone 677-5656
FHA Terms

CARPENTRY
AND
REPAIRS
Quality plus Economy
Phone 456-5599
Evenings only

HILLTOP CEMENT
Patios, sidewalks, concrete step patching, waterproofing a specialty.
No job too small.
HI 5-1078

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA,
1490 kil. AM. 102-7 FM.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto. — Šeštadieni ir sekmadieni nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
Vakaruškos: pirmadieniais 7 v. v.
Tel.: HEmlock 4-2413
7159 SO. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO 29, ILL.

ŠATĖS

Šatės bėgio kaip katės — nor mūra bažnyče pabudavote!

Viršutinis sakinys yra sakme virtusi anų laikų skeptikų pajuoka tų optimistų, kurie buvo užsimoję tame giliausiame Žemaitijos užkampyje pastatyti savo ateinančioms kartoms tokį paminklą, kurs iš jų ir parapijiečių pareikalavo nemažiau aukų, darbo ir pasišventimo, kaip piramidės pastatymas iš egiptiečių.

Autoriui Broniui Kvikliui maloniai sutinkant, rašinys apie Šates yra paimtas iš būsimųjų jo knygų "Mūsų Lietuva, tikslu parodyti skaitytojams, kaip smulkiai ir išsamiai tose knygose bus aprašytos visos Lietuvos vietovės. Per tris didžiulius tomus, kiekvienas po 800 puslapių, vargiai beliks Lietuvoje tokia vietelė, kuri nebūtų aprašyta ir paveikslais pailiustruota.

Mūsų Lietuva, kurios I tomas jau spausdinamas, bus labai svarbus Lietuvių Enciklopedijos papildymas ir kas įdomiausia, atliktas vieno pasišventėlio, su šimtais jo paties susirastų geros valios talkininkų. Šatės tilps III tome — Žemaičių Žemėje.

Nedidelis Šačių bažnytkaimis išsistatęs prie Šatės upelio (kairysis Luobos — Bartuvos intakas 31,1 km ilgumo), 10 km į rytus nuo Mosėdžio. Vietovė vardą gavo nuo jau minėtos Šatės upelio, kurs gauna pradžią šiose apylinkėse.

Šatės žinomos XVII amžiuje. Tada krikščionybė šiose apylinkėse dar nebuvo giliai įleidusi savo šaknų. Kadangi artimosios bažnyčios buvo gana toli, 1670 metais Jonas Volskis pastatė čia medinę bažnytėlę, o gal tik koplyčią, kuri veikė kaip filija. 1771 m. A. Sapiega pastatė Šatėse naują medinę Šv. Jono Krikštytojo vardo bažnyčia. 1778 m. tas pats Aleksandras Sapiega prie Šačių bažnyčios (Vysk. M. Valančius "Žem. Vysk." mini koplyčios) įsteigė altariją. Daugiau kaip po 100 metų, jai sunykus, parapijiečiai sugalvojo statyti naują mūrinę bažnyčią. Bestatant paaiškėjo, kad naujoji bažnyčia bus labai didelė, mažai Šačių parapijai aiškiai perdidelė, tačiau nenusiminta ir imta statybą vesti toliau. Su dideliu vargu, įtemptomis parapijiečių jėgomis, darbu, didelėmis aukomis, vadovaujant kun. Stankūnui, bažnyčios statyba baigta 1885 metais. 1892 m. ją konsekravo vyskupas M. Paliulionis. 1936 m. Šačių parapija priklausė Skuodo dekanatui ir apjungė 4.992 parapijiečius.

Iš senų laikų Šatės garsėjo savo bažnyčios patrono — Šv. Jono Krikštytojo atlaidais, kada čia iš kaimyninių parapijų suvažiuodavo daugybė žmonių.

1859 m. Šatėse buvo 15 sodybų.

1863 m. sukilimas palietė ir Šates. Apylinkės miškuose laikėsi sukilėliai. Prie Šačių įvyko įnirtingos sukilėlių kautynės su rusų kazokais, kurių metu sukilėliai buvo išblaškyti, kiti nukauti, paimti į nelaisvę. Belaisvių tarpe buvo ir vienas iš sukilėlių vadovų-Gargždų vikaras kun. Izidorius Noreika, dar prieš sukilimą palaikęs ryšius su Lietuvos sukilėlių centru Vilniuje. Kazokai, patyrę, kas yra tas Noreika, jį smarkiai mušė, o vienas jų smogęs kardu į galvą. Kai jį, įmetę į ratus vežė į Telšius, iž žaizdų per ratus tekėjo kraujas. Noreikos veidas buvo smarkiai sužalotas, kruvinas, apdulkėjęs, akys pusiau užmerktos, aptaškytos krauju, blakstienos pridžiūvusios kraujais. Kad patraukus gyventojų dėmesį ir atbaidžius juos nuo sukilėlių rėmimo, veždami Noreiką rusai sustodavo kaimuose, o orkestras grieždavo maršus; susirinkusiems žmonėms rodydavę sumuštą ir surištą virvėmis kun. Noreiką. Kazokai džiūgavo, lietuviai žemaičiai liūdėjo, jautresnieji net verkė. Kiek vėliau Noreika, drauge su kitu sukilėliu kunigu Antanu Gargu, buvo sušaudyti (žr. Telšiai). Prieš sušaudant, kun. Noreika prašė, kad jam leistų atsisveikinti su susirinkusia minia. Rusai leido, bet kai tik Noreika ištarė žodžius: "Mirštame už vierą, tėvynę ir jos laisvę!", daugiau nebeleido kalbėti ir šautuvų salvė pakirto abudu laisvės kovotojus. Budelis perpiovė virves, kuriomis kun. Noreikos kūnas buvo priveržtas prie stulpo ir įvirto į duobę. Po to ant jo metė kunigiškus drabužius ir duobę užpylė žemėmis. Kelis kartus prajojęs kašokų būrys sutrypė, tuo būdu nepaliekant žymės, kur palaidoti palaikai. Tik 1922 metais liepos 16 dieną, abiejų sukilėlių sutrūmijęs kaulai buvo iškasti. Juose rasta ir gyvybę atėmusi rusiška kulipka. Palaikai palaidoti Telšių bažnyčios kriptoje.

Vysk. M. Valančiaus laikais Šatėse veikė parapinė mokykla, kurią 1853 m. lankė 23 mokiniai. Po 1863 m. sukilimo ji buvo uždaryta, vėliau surusinta.

Jau XIX a. pabaigoje Šačių gyventojai buvo priskiriami prie apšviestesniųjų. Tada Šates pasiekdavo knygnešiai, aprūpindavę žmones lietuviškomis maldaknygėmis, laikraščiais. 1897. I.24 Šačių gyventojai savo sueigoje pasirašė prašymą rusų valdžiai, reikalaudami iš dviejų veikiančių smūklių vieną uždaryti, nes dviejų esą perdaug.

1897 m. spalio mėn. -iš 1 į 2 d.-žaibas pataikė į kairįjį Šačių bažnyčios bokštą, nuplėšė ir apdraskė gabalą stogo, pats bokštas pakrypo į šalį. Padaryta per 1.000 rublių nuostolio.

Apie 1908 — 1909 metus Šatėse įsteigta lietuviška "Saulės" draugijos išlaikoma mokykla.

Nepriklausomybės metais Šatės priklausė Mosėdžio valsčiui. 1923 m. čia buvo 60 sodybų su 300 gyventojų.

Bolševikų okupacijos metu Šatės priskirtos Skuodo rajonui, yra apylinkės ir "Šačių" kolchozo centras. Apylinkėje dar veikia Karolio Požėlos vardo ir "Linksūdės" kolchozai.

COSMOS PARCELS EXPRESS

CORP.

Mes pranešame savo seniems klijentams, o taip pat naujiesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia siuntinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.

Mes esame įgalioti VNESPOSYLTORG tęsti siuntinių siuntimą ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai.

Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai prieinamomis kainomis.

Visi mūsų skyriai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel.	AL 4-5456
NEW YORK 11, N. Y.	135 West 14th St.	Tel.	CH 3-2583
BROOKLYN 11, N. Y	370 Union Avenue	Tel.	EV 4-4952
BROOKLYN 7, N. Y.	600 Sutter Avenue	Tel.	DI 5-8808
IRVINGTON 11, N. J.	762 Springfield Ave.	Tel.	ES 2-4685
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel.	MU 4-4619
VINELAND, N. J.	West Landis Ave. (Greek Orthodox Club Bldg.)		
LAKEWOOD, N. J.	126 4th Street	Tel.	FO 3-8569
NEW HAVEN, Conn.	509 Congress Avenue	Tel.	LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel.	HU 1-2750
CLEVELAND 13, Ohio	904 Literary Road	Tel.	TO 1-1068
YOUNGSTOWN 3, Ohio	21 Fifth Avenue	Tel.	RI 3-0440
WORCESTER, Mass.	174 Millbury Street	Tel.	SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich.	11333 Jos. Campau	Tel.	TO 7-1575
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Ave.	Tel.	BR 8-6966
CHICAGO 8, ILL.	3212 So. Halsted St.	Tel	WA 5-2737
LOS ANGELES 22, Cal.	960 So. Atlantic Blvd.	Tel.	AN 1-2994
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel.	FI 6-1571
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel.	BI 3-1797
PHILADELPHIA 23, Pa.	525 W. Girard Ave.	Tel.	WA 2-4035
WATERBURY, Conn.	6 John Street	Tel.	PL 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich.	606 Bridge St., N. W.	Tel.	GL 8-2256
DETROIT, Mich.	7300 Michigan Ave.	Tel.	VI 1-5355
PASSAIC, New Jersey	176 Market Street	Tel.	GR 2-6387
ATHOL, Mass.,	61 Mt. Pleasant St.	Tel.	CH 9-6245
BOSTON, 18, Mass.	271 Shawmut Ave.	Tel.	LI 2-1767
BUFFALO 6, N. Y.	332 Fillmore Ave.	Tel.	TL 6-2674
HARTFORD, Conn.	132 Franklin Ave.	Tel.	CH 6-4724

Vineland, N. J. skyrius atidarytas tik penkt., šeštad. ir sekmad.

NELAUKITE-

RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345 TOwnhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo $375.00; $430.00; $595.00; $650.00; $695.00; $750.00; $875.00; $895.00; $945.00; $975.00; $900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

MAŠINOMS PASTATYTI AIKŠTĖ

Lietuviams teikiam šios rūšies patarnavimus 30 metų.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiagą siųsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

5 METAI NR. 21 (173)

ILONA GRAŽYTĖ

NEBĖRA NIEKO SVETIMO

Jau pats šios poezijos knygos pavadinimas nušviečia Liūnės Sutemos pasaulį. Pasaulis vientisas, aiškiais bruožais, lyriškas ir individualus. Jame poetė žino savo kelią. Modernioje poezijoje tai netaip dažnai sutinkama. Daugiausia joje randama konfliktas su aplinka, desperatiškas savęs ieškojimas, beviltiškumas, tuštuma. Tai motyvai, kartojami mūsų XX amžiaus kūrėjų, klaidžiojančių T. S. Eliot "Wasteland" takais, kai aplinkui viena po kitos išduodamos ir parduodamos vertybės, kuriomis rėmėsi žmogaus dvasinis balansas. O šioje poezijos knygoje randi vasaros popiečio šviesą — ramią, neryškią, giedrią. Iš karto atrodo, kad į šį pasaulį taip lengva įeiti ir taip paprasta jį apibudinti. Tik einant gilyn, pamatai, kaip iš tikrųjų sunku jį ar net jo dalį nusakyti.

Liūnė Sutema tiesiogiai atrandama kiekviename eilėraštyje. Viskas — "Leliojimų" naktis ir senamiestis, "Bevardžio Šventojo" duonos paukštis ir raudoni lubinai, aštri vilkadantė žolė mokyklos kieme ir persikų sodas, primenąs rūgštinę obelį — viskas neatskiriama nuo poetės nuotaikos. Nėra vaizdo, šalia kurio ji stovėtų ir tik raportuotų. Dažnai vartojamas žodis "mano". O Liūnė Sutema viena iš kūrėjų, kurie sau nepriduoda didelės reikšmės. Nedažnai jie sutinkami. "Nebėra nieko svetimo" nerandi nei egoizmo, nei egzaltacijos, nei pozos.

Būti lietum ir sniegu, būti pažeme besivejančiu vijokliu, turėti savo žmones ir savo daiktus laimingus ir saugius, prisiminti vaikystės dainą juodalksniais apaugusiame kieme, gyventi ir tikėti — poetės "aš" niekur neužima dominuojančios vietos. Ji renka tai, kas artima ir kas sudaro kiekvienos praeinančios dienos turtą:

Aš vaikštau šaligatviu,
/arba gruodu,
kad nepalikčiau ženklų —
braižau laiškus ant
/apledėjusio lango
prieš pat atodrėkį,
ir viską renku, lyg senutė
/šykštuolė,
renku ir slepiu,
nuo aklų akių ir rankų
/šiurkščių,
ir besidžiaugdama savo
/turtu sudeginau
žemėlapį į nežinomą šalį —
aš noriu palikti čia, ir esu
atsargi ir budri kiekvienai
/vilionei
į Tenai —
mano žmonės ir mano
/daiktai pas mane
laimingi ir saugūs.
(Kai saulė išduos).

Liūnės Sutemos poezija nėra linksma nei žaisminga. Nuotaika daugiausia tamsi, bet tai ne besiblaškančio žmogaus tamsa. Jausmas tikras kaip nepakeičiama meilė amaro naikinamam medžiui, rezignuotas kaip nepakartojamo džiaugsmo prisiminimas. Blaškymosi nėra, nes praeitis ir dabartis neatskirtos aštriu lūžiu:

Nebėra nieko svetimo,
miestas, kurio neapkenčiau
/didėja,
kabindamasis į skliautus,
ir plečiasi, užaugdamas
/balotus,
žmonių nepaliestus laukus,
tiltais peršokdamas upes —
ir mano kraujuje įsimetė
/tas pats,
bevardžio miesto atkaklus
troškimas, dar ir dar
/gyvent.

Nebėra nieko svetimo —,
ir niekad dar nebuvo
manyje
tokia gaji, tokia saugi
/gimtoji žemė.
(Nebėra nieko svetimo).

Ši ramybė, susitaikymas su aplinka, kartojasi per visą knygą. Kai žemė išaugina miestus, kurie plienu užtveria paukščių taką, neteisu kaltinti žemę, praeitis tebegyvena dabartyje. Pirmuosius namus užėmė žmogus įstrižom akim ir užplakė pirmąjį pranašą, bet Bevardžio Šventojo užtenka, nors jis ir nerodomas. Tik viename ar kitame eilėraštyje (pav., Po saulės grąžos) poetė ilgisi "palaiminto tikrumo". Ir šis noras nedažnai sutinkamas modernioje poezijoje be priekaišto likimui ar nesuprantamam pasauliui.

Šių eilėraščių horizontas neplatus ir nerasi juose jėgos. Ne vieno momento drama, ne vienas tragiškas egzistencijos aspektas domina poetę, bet liejimasis vienos dienos į kitą, tekėjimas gyvenimo srovės, kuria daugiau negu bet kuo kitu tiki Liūnė Sutema. Todėl taip tikrai skamba jos žodžiai: "Neprijaukinsi manęs, mirtie" (Kai saulė išduos).

Kada paprastumas, ramybė, neegzaltuota nostalgija ir ta savotiška popiečio šviesa susijungia į vieną, rezultatas primena cameo:

Priemiestyje noksta
/persikų sodas
ir neleidžia senam
/žemaičiui užmiršti
rūgštinės obels klojimo
/gale —
jo suvytus burna ir dabar
/dar gardžiuojas
atsiminimuos rūgštim
/gaivia —
O popiečio saulėje tvinksta
/vaisiai,
pirmieji, mano kantriai
/auginti,
niekieno neragauti dar,
/gelsta sode —
Kai grįžtu skraiste pilnai
/priskinta,
ir tebevirpa pirštuos soti
/šiluma,
kai sėduos ant laiptų šalia
savo seno kaimyno ir vėl
/klausaus,
kaip auga jo žodžiuos
/obuoliai ant rūgštynės,
kaip atgyja suvytus
/burna —
ir abiejų mūsų vasaros
/popietė
šviesi ir gera
(Nebėra nieko svetimo)

Dažnai išgirsti, kad poezija šiomis dienomis sunkiai suprantama. Ji sunkiai prieinama skaitytojui. Teisingiau, žinoma, būtų pasakyti, kad ji nepatogi poezija: nelengva ją cituoti, neskambu deklamuoti ir neįmanoma dainuoti. Ją pajusti dažnai ilgesnis ir skaudesnis procesas negu romantizmo laikais. Daugumas poetų nesistengia būti leigvai suprantami ir palieka skaitytojui pačiam rasti kelią. Liūnė Sutema šį kelią kartais nori per daug skaitytojui išaiškinti. "Nebėra nieko svetimo" puslapiuose dažnai sutinki abstrakčias mintis, kurios apsunkina eilėraščio galą. Sakytum, autorė bijojo likti nesuprasta, ir pastangos pilnai išbaigti eilėraštį padaro kūrinį kietesniu ir sausesniu. Taip "Kaine" žodelis "kaip?" nuskamba kaip nesusijungianti į visumą gaida. "Pergalė" panašiai surakinta griežtu planu, kuris nieko nepriduoda reiškiamai minčiai.

Forma apskritai nėra Liūnės Sutemos stiprioji pusė. Ji vienoda, be ypatingo grakštumo. Jos gerosios pusės yra nuosaikumas, išvengimas sentimentalumo ar egzaltacijos, vartojimas poetinių įvaizdžių, kuriuos poetė žino taip tikrai, kaip savo kasdieninį gyvenimą. Tiek turinyje, tiek įvaizdžiuose čia randamas tikrumas. Todėl, jei šitokį žodį galima vartoti, poezijoje, šioje knygoje vaizduotė yra konkreti. Viskas, kas egzotiška, keistos spalvos ir keisti garsai čia nerastų sau tinkamos vietos. Tai, ką žinai kaip seną draugą, tai, kas gyvena dieną iš dienos, tai, kas yra nesustabdomas vilties tekėjimas ir kiekvienos dienos sveikinimas kaip didelės ir nepakeičiamos dovanos, — visa tai randi čia žodžiuose, kurie nemoka žaisti, bet moka pasakyti tiesą.

Anksčiau vartojau žodį "cameo". Tai Liūnės Sutemos poezija — praeinančių, ir kartu niekad nepraeinančių, dienų "cameos."

Liūnė Sutema. NEBĖRA NIEKO SVETIMO. *Chicago, Jūrų Skautijos Gintaras, 1962 m. Dalios Lukošiūnaitės viršelis. Spaudė M. Morkūno spaustuvė.*

UNITED PRESS - NAUJIENŲ Photo

Iškamša kabo iš studentų bendrabučio, Mississippi universitete, Oxford, Mass. Po iškamšos buvo parašas "King John". Tai buvo vienas iš studentų protesto pareiškimų prieš priėmimą į universitetą negro James Meredith.

Darbai ir žygiai

Vytauto Virkau tapinių ir litografijų paroda atidaroma The Defiance College, Defiance, Ohio, spalio 13 d., šeštadienį, ir tęsis Enders Student Union patalpose iki spalio 20 d.

Liucija Mingėlaitė vaidina Ginny Jenny rolę Detroito Vanguard teatre statomoje Bertoldo Brechto ir Kurto Weillo "Trijų skatikų operoje."

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Draugas apie toleranciją

Šių metų rugpiūčio 31 d. Draugo numeryje redakcijos atstovas V. Rim. straipsnyje Liberalizmas Be Tolerancijos apkaltina lietuviškuosius liberalus tolerancijos stoka. "Jų (liberalų)", rašo V. Rim., "supratimu, galima ir reikia rinktis tiesą — reikia ją kurti. Ta prasme jie yra individualistai, siekią atsiriboti nuo religinių ir etinių gyvenimo normų. Jie mano, kad žmogaus laisvė yra pajėgi sugriauti visą objektyvinę tiesą Todėl 'kūrybos' vardu neigia visas etines, estetines ir religines normas."

Kitaip tariant, pagal redakcijos atstovą, jei renkiesi ir kuri tiesą, esi kartu ir *visų* etinių, estetinių ir religinių normų griovėjas. Jei V. Rim. būtų paminėjęs tik kai kurias normas, pvz. tas, kurios yra bandomos pritaikyti meninėje kūryboje kai kurių pernelyg dogmatiškai nusiteikusių mūsų klerikalinės pakraipos kultūrininkų, tai dar būtų galima pasiginčyti, iki kurio laipsnio tokios požiūros toleruojamos ir ar šia prasme atskiri liberalai galėtų būti laikomi netolerantais. Panašūs klausimai dabar yra keliami politikoje: ar vakarinės demokratijos gali ir turi toleruoti vietinį komunizmą, kurio tikslas yra sugriauti jį toleruojančią santvarką. Bet, kaip jau minėta, V. Rim. kalba apie *betkokias* religines, estetines ir etines normas, kurios kaip tokios yra tariamai mūsų liberalų neigiamos. Čia, žinoma, betkoks objektyvus iškeltų klausimų diskutavimas yra negalimas, nes iš liberalų sąmoningai bandoma padaryti šiaudinę baidyklę, kurią Draugo "tolerantai" galėtų nušauti ir džiaugtis padarę dar vieną gerą darbelį "objektyvios" tiesos vardan. Šia proga įdomu pastebėti, jog Draugo straipsnis apie liberalų netoleranciją buvo parašytas ryšium su J. Griniaus labai jau netolerantišku Antano Škėmos asmens ir kūrybos užpuolimu ir dėl to pareikštų abejonių dėl jo (Griniaus) tinkamumo Kultūros Kongrese nustatyti Amerikos lietuvių kultūrinio veikimo gaires.

Straipsnio pabaigoje V. Rim. kategoriškai pareiškia, "kad nėra tolerancijos ten, kur nėra tiesos objektyviojo kriteriumo ir protu suvoktų pastovių gyvenimo formų." Nors autorius ir nepaaiškina, ką jis turi omenyje minėdamas "objektyvųjį kriterijumą", bet čia galima spėti, jog viskas, kas atitinka Draugo redaktorių kaip V. Rim. ir bendradarbių kaip Jonas Grinius pažiūras kultūriniais klausimais yra *per se* "objektyvusis kriterijus". Kadangi lietuviškųjų liberalų pažiūros kultūriniais klausimais labai dažnai skiriasi nuo Draugo redakcijos ir jos bendradarbių, tai, pagal V. Rim. logiką, pas juos negali būti nei tiesos nei tolerancijos. Kiek tai liečia "protu suvoktas gyvenimo normas", apie kurias straipsnio autorius nežinantiems jo dogmatinio leksikono plonybių taip pat nieko nepaaiškina, tai čia viskas truputį daugiau komplikuota. Padėtis, tačiau, nėra beviltiška, nes bandant atrasti "protu suvoktų gyvenimo normų" koncepto reikšmę į pagalbą galime pasikviesti paties V. Rim. išreikštų minčių logiką. Pagal jį jei liberalai pajėgtų protauti, tai jie lyg ir turėtų suvokti pastoviąsias ir kitokias gyvenimo normas. Bet tada jie būtų tolerantai, o straipsnio autorius gi teigia, kad jie tokie nėra. Taigi, logiškai, lietuviškieji liberalai arba nepajėgia protauti ir todėl netolerantai, arba turi protą ir yra tolerantai, bet Draugo redakcijos atstovas susipainiojo savo sunarpliotuose argumentuose ir... nusirašė.

J. Š.

◆

Chicagos Šviesos—Santaros filisterių pirmasis rudeninis susirinkimas įvyko rugsėjo 28 d. Po Vandos Gegevičiutės paskaitos su energija aptarti veiklos planai.

Anglų Kalbos pamokos
K. GINEITIS
3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill
Telefonas: Victory 2-0105
Duoda prieš karą baigęs
Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios
VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAIŠKAI

Kaip garsai veikia žmogų

Yra žinoma, kad spalvos daro įtakos darbo našumui. Pasirodo, jog tas pat yra ir su muzika.

"Bunte Illustrierte" savaitraščio bendradarbis, dr. Heldweinu, apie tai štai ką rašo:

Muzika gali stipriai paveikti pirkimo norą. Tai galioja pirmiausiai didelėms parduotuvėms. Įeina pirkėjas ir prieš save mato krūvas įvairiausių prekių.

Tada gali įvykti taip, jog jis prieš norą "apstulpsta" ir kurį laiką yra lyg sumišęs. O kai prie įėjimo jis išgirsta patrauklią muziką, tai visai nebesusivokia ir nebeatsispiria prieš pagundą pirkti

Panašiai yra ir tada, kai jis muziką pirmiau išgirsta, negu aplink žingsniuoja prieš prekių pasiūlas. Jei iš kurio nors kampo sklinda muzikos garsai, tatai gali jį formaliai paveikti. Garsai jį nukreipia panašiai, kaip spalvos ir kvepalai bites prie žiedų.

Garsai veikia efektyviau, negu spalvos. Jie intensyviai veržiasi į sąmonę ir pasąmonę.

Kas įvyksta kūne bei nervų srityje po to, kai garsas bei sudėtingi skambesiai per ausį patenka į vidų?

Garsus bildesys iššaukia raumenų susitraukimą. Tatai įvyksta ir tada, kai žmogus tam yra pasiruošęs.

Aukštas aštrus tonas iššaukia virškinimo sulčių atsiskyrimą. Kas yra priverstas tokius tonus dažnai girdėti, gali gauti skilvio — virškinimo sutrikimą.

Galime būti beveik tikri, jog kiekvienas tonas, kiekvienas garsas turi savo veiksmingą įtaką žmogaus kuriam nors organui. Iš to aiškėja, kaip pavojinga yra triukšmo perpildyta aplinka, kurioje mums tenka gyventi. Tatai žalingai veikia ne tik į mūsų nervus, bet ir į mūsų organus.

Kokios garsų rūšys vieniems žmonėms yra skatinančios arba taip pat žalingos, tatai priklauso nuo jų polinkių ir taipgi nuo lygšiolaikinių pergyvenimų.

Jaunas žmogus, kuris paskutinio karo nepergyveno, staigiai užkaukus sirenoms, greičiausia išsigąs. Tačiau to jis taip giliai nepergyvens, kaip anas žmogus, kuris pavojų įspėjančius sirenų kaukimus ir bombų krušą pergyveno metų metais.

Tas pats galioja ir muzikai. Kas nėra praradęs tėvynės, klausydamosi dainos apie tėvynę, nebus taip sujaudintas kaip tas, kuris yra iš tėvynės ištremtas.

Iš kitos pusės, yra žmonių, kurie darbovietėje dirba sparčiau, jei iš garsiakalbio girdi našų arba kirčiuotą maršą. Tačiau ne kiekvienas taip reaguoja. Alergišką sielą tokios muzikos ištinka "mėšlungis".

Todėl yra rizikinga darbovietėje, kur daug žmonių, kelti dirbančiųjų ūpą su muzika, kad geriau sektųsi darbas. Vienam muzika padės, o kitam — atvirkščiai.

Tačiau mūsų privačiame gyvenime muzikos mes neprivalome išsižadėti. Ji gali būti gydomoji priemonė, jei mes atrinksime tai, kas atitiks mūsų prigimčiai ir mūsų ūpui.

Kas vakare eidamas miegoti pasiklauso savo mylimų meliodijų, tas paruošia savo sielą ir kūną miegui. Čia turi būti populeresnės muzikos kūrinys, pavyzdžiui, koks nors "šlageris". Melodijos gydomoji galia šiuo atvėju priklauso ne nuo muzikalinio niveau. Svarbiausia, kad kūrinys formaliai būtų atliktas savo vėžėse. Tuo atpalaiduojamas kūnas. *L. Kvečas*

Mažiau gimdo vaikų

JAV sveikatos tarnyba praneša, kad jau dvyliktas mėnuo, kaip Amerikos moterys mažiau vaikų begimdo. Per šių metų birželio menėsį JAV gimė 329,000 vaikai arba 4.9% mažiau kaip pernai per tą patį mėnesį (346,000). Bendrai per pirmąjį šių metų pusmetį gimė 4.8% arba 64,000 vaikų mažiau kaip per pirmąjį pusmetį pernai. Šiemet per 6 mėnesius viso gimė 2,013,000, pernai 2,077,000.

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasenę, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime "Naujienose".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šiurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ardėnus, mūsų gimtinę — Žvyrynę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Rožių Šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi $5.00, dabar tik $3.00. Prisiųsdami ar sumokėdami "Naujienoms", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITĖ

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

"Naujienos" bolševikams yra rakštis jų akyje!

E. HEARST

ŠACHMATININKO ŽODYNAS

(ŠACHMATINIS FELJETONAS)

Vertėjo žodis

Meisteris Eliot Hearst prašo skaitytojus siųsti duotųjų definicijų pataisymus bei naujas definicijas adresu: Mr. Eliot Hearst, Arlington Towers J-1125, Arlington 9, Va. Už gerus patarimus žada atsiųsti dovanų šachmatų knygų. Vertėjas, pasižymėjęs, kaip kad žino visi jo draugai — šachmatininkai, nepaprastu didžiojo žmogaus kuklumu, išdrįso prijungti keletą švelnių (kaip visada!) pastabų prie meisterio E. Hearsto duotų (arba neduotų) definicijų. Kadangi vertėjas be jau minėtos kuklumo dorybės pasižymi dar ir įgimtu šachmatiniu talentu, tai jam meisterio E. Hearsto žadėtos šachmatų knygos nereikalingos. Todėl vertėjas neapkaltins plagiavimu tų, kurie pasinaudos jo, t. y. vertėjo, pastabomis ir pamėgins papildyti savo šachmatinę biblioteką meisterio E. Hearsto atsiųstomis kngomis. Plagiatoriams reiks tik atlikti nesunkų vertimo darbą į anglų kalbą ir išsiųsti laišką meisteriui E. Hearst'ui nurodytu adresu. Bet vertėjas pataria atsiminti vokiečių patarlę "Einem geschenkten Gaul sieht man nicht ins Maul" (maždaug: nėr ko žiūrėti padovanoto kuino dantų).

A l'aveugle žaidimas — priemonė silpnam meisteriui tapti garsenybe. Rusijoje uždrausta, nes Morphy ir Pillsbury pamišo. Vertėjo pastaba: a l'aveugle — šachmatuose — aklomis, nežiūrint į lentą; preferanse — nematų arba į tamsią.

Antraeilis taškas (angl. bye) — turnyruose šveicarų sistema taškas, dovanojamas nelyginį eilės numerį turinčiam žaidėjui. Vertėjo pastaba: čia — neišverčiamas juokas: bye in Swiss System tourneys, a full point given to an odd player; odd — nelyginis, bet ir (maždaug) — trenktas.

Atdaros linijos — linijos be pėstininkų; po pasikeitimo bokštais — labai pravarčios lygiosiomis pasiekti.

Atidėjimas, partijos — pertrauka, įgalinanti abu žaidėjus pasinaudoti draugų — didmeisterių bei meisterių patarimais arba šachmatų vadovėliais.

Atsargumas — sugebėjimas dalyvauti tik tuose turnyruose, kur Jums garantuota pergalė.

Auka — bet kurios figūros, paliktos en prise (t. y. mušimui), prakišimas.

Baltieji — po neseniai padaryto Aukščiausiojo Teismo (Supreme Court) nutarimo neturi kadaise turėto pranašumo.

Blogas ėjimas — vienintelis kelias į pergalę.

Botvinikas — Rusijos karalius, kurį gerbia komunistinė bendruomenė. Vertėjas nepritaria šiai bendruomenei, nes įsitikinęs, kad Botvinikas nėra tikras pasaulio čempionas.

Centras — pagal hipermodernią koncepciją — kampiniai kvadratai a1, h1, a8 ir h8.

Cheapo — Dr. K. Burgerio neseniai nukaltas terminas: manevras, kuris graso tiek aiškiais pavojais, kad tik idiotas jų nepastebi; vis dėlto šitokiais manevrais dažnai laimima partija, kaip kad teigia pats išradėjas (ir vertėjas).

Cugcvangas — mes neturime definicijos. Vertėjo pastaba: cugcvangas iš vokiečių Zugzvang. Vertėjas siūlo definiciją: cugcvangas — padėtis, į kurią įlindus, tenka pakartoti papūgos, kurią pagavo katė, žodžius: jei jau važiuojame, tai ir važiuokime! (Žinomo rusų posakio laisvas vertimas).

Čempionas — kažkas, kas turėjo galimybės šachmatams paaukoti daugiau laiko, negu Jūs.

Debiutas — partijos fazė, kur inteligencija nevaidina rolės.

Debiutų žinovas — kas neabejoja, kad jo pasirinktasis variantas — geriausias.

Didmeisteris — bet kas, pasiekęs šachmatų pasaulyje tiek garbingą vietą, kad visi žavisi jo lygiosiomis.

Didmeisterių lygiosios — taikinga partijos pabaiga, įvykusi dėl abipusės baimės.

Egoistas — kas labiau linkęs pasakoti apie savo pergales, negu klausytis pasakojimų apie Jūsų laimėjimus.

Etika, šachmatuose — mes nemokame jos definuoti, nes negalėjome rasti tinkamų pavyzdžių.

Euwe, Max — olandų didmeisteris, kurio vardo aš nemoku ištarti. Vertėjo pastaba: žinoma, ne aš, t. y. vertėjas, bet meisteris E. Hearst. Man, t. y. vertėjui, vis dėlto lengviau ištarti Euwe, negu Hearst, nekalbant jau apie Bisguier. Kadangi vertėjui nėra tekę susitikti su Bisguier ir girdėti jį patį tariant savo pavardę, tai jis, t. y. vertėjas ,iki šiol nėra tikras, ar (lietuviškai skaitant, atseit, fonetiškai) reikia tarti Bisgvaier ar Bisgaier. Vertėjo pavardės ištarimas meisteriui E. Hearst'ui be abejonės sudarytų sunkumų: Zujus, kažin ar Zudžus, ar Žadžas? Galimos ir kitokios kombinacijos, pvz. Zadžus arba Zudžas.

Fianketas — rusų patobulintas italų metodas rikiams paraginti stoti į kovą.

Fischer, Robert — šachmatų veteranas, keturis kartus buvęs JAV čempionas. Jo aukos sako, kad jis nemoka elgtis, jo nugalėtojai teigia, kad jis elgiasi labai sportininkiškai.

Fušeris — kas sugeba įpilti Jums tris "eilines".

Gambitas — bet kuri nepagrįsta auka dibiute.

Geniališka kombinacija — suprantama kiekvienam po paaiškinimo.

Hipermoderniškas žaidimas — bet kuri debiutų sistema, kuria

(Tęsinys 12-me psl.)

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES ir GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telef.: PRospect 8-3229
Rezid. telef. WAlbrook 5-5076
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. š ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.

Tel.: PRospect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3 vak.; 7-8 tiktai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
PR 6-1795 arba 312-695-0533.
425 N. LIBERTY ST. R. 25
ELGIN, ILL.
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezid.: HEmlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., ketvir. ir penktadienį nuo 1—4 ir 7—9, antrad. nuo 1—5, treč. ir šeštadienį tiktai susitarus.

Ofiso telef.: VIrginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2—4 ir nuo 6—8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 popiet.
Terčiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414, rez. RE 7-6867
DR. BR. GAIŽIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1—3 ir 6—8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1—4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1—4 popiet ir 6—8 val. Treč ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: POrtsmouth 7-6000
Rezid. telef.: GArden 3-7278

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juška
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10—12 ir 4—7. Treč. ir šeštadienį tik 10—12.

Telef. ofiso ir buto: OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
ATOSTOGOSE
nuo rugp. 6 iki rugp. 20.
Kreiptis į Dr. F. V. Kauną
Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepia, šaukite KEdzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12—3. Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketvirtad. nuo 6—9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 W. 63rd Street
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9:00—2:00 p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso telef.: CLiffside 4-2896
Rez. telef.: WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. ASHLAND
Savaitės dienomis priėmimo valandos 2—4 ir 6—8 val. vak.
Šeštadieniais 2—5 val. vak.
Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta. Ligonius priima tik susitarus telefonu

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223 arba PR 6-5577
OFISO val.: pirmad., antrad., trečiad. ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telef.: HEmlock 4-2123
Rezid. telef.: GIbson 8-6195
Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123 nuo 1—8 val. p. p. kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

Tel. ofiso: VI 2-1381; rez. PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 1-4 p. p. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

DR. STASYS ŽMUIDZINAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
EMERGENCY
Staigiai susirgus ar susižeidus kasdien šaukite telefonu:
434-6967.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandažai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9—4 ir 6—8. Šeštadieniais 9—1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PRospect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 So. CALIFORNIA, YArds 7-7381
Tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas.
Tel.: YArds 7-1829

Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8, Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10—2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

GRADINSKAS
TIK PER PĖDĄ
su trupučiu nuo sienos
atsikiša naujieji TV aparatai.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Parduodam ir taisom
Atdara kasdien be sekmad.

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ŽEMA KAINA
R. ŠERĖNAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

MOVING
Apdraustas perkraustymas iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lituanica Avenue
Tel.: FRontier 6-1832

Ką matė pasaulio erdvės laivų pilotai?

"Pro mūsų šalį praskrisdavo kabojusieji daiktai — in mes nežinojome, kas jie yra!"

Ar yra kita medžiaga kosmose? Gal tarp planetų yra gyvų būtybių? Kas gyvena ant mėnulio, Veneros ir Marso?

Sėkmingi rusų žygiai, t. y. erdvėn skridimai su Vostoku III ir Vostoku IV, toliau amerikiečių planavimai pasaulio erdvės laivą pasiųsti į Venerą, taip pat skridimas su greičiausia pasaulio mašina, su X 15 greta visų technikinių iškėlė ir kitą problemą: ar tarp daugaus ir žemės yra daiktų, apie kuriuos mes iki šiol nieko tikro nežinome? Piloto Bob Rushworh pareiškimai šiuo atžvilgiu yra verti didelio dėmesio. Jis iš visų pareiškimų, kuriuos iš įvairių lakūnų girdėjo, padarė rūpestingą santrauką. Tarp kito, jis sužinojo iš majoro White, kuris padarė naujausį pasaulio rekordą su X 15, štai ką: "Aš mačiau lauke per mano mašinos langą daiktą, kuris buvo mano rankos didumo. Jis buvo panašus popieriaus gabalui. Tačiau jis nebuvo popierius. Jis galėjo būti tvirta materija, tačiau neatrodė, kad jis būtų materija. Aš mačiau kažką ir negaliu pasakyti, kas tai buvo. Vienok tatai tikrai buvo, judėjo ir nulėkė."

Ar turima foto nuotraukų?

Tvirtinama, kad esą pavykę su pagalba X 15 nuo tos misteriškos medžiagos, kurią majoras White matė pasaulio erdvėje, padaryti foto nuotrauką. Tai buvo skridimas 100,000 iki 120,000 metrų aukštume, tačiau toje aukštumoje, apie kurią mes su mūsų dabartiniais cheminiais ir fiziniais tyrimais mažai ką žinome.

Iš tų pareiškimų, kuriuos davė amerikiečių ir rusų pasaulio erdvės pilotai, viešoji nuomonė nieko aiškaus negavo. Plinta spėjimai, kad nei amerikiečiai rusams, nei rusai amerikiečiams nenori perduoti pastebėtų reiškinių, kad su jais neišsifruotų pasaulio erdvės paslapčių, nes antroji pusė to dar gali nežinoti.

Ar yra tarp planetų vadinamoje arba tariamoje beorėje erdvėje kitos formos materija? Gal tai yra susikoncentravusi energija, kuri turi visai kita pavidalą, negu materija mūsų platumoje, ant žemės paviršiaus?

Galimas dalykas, kad tarp planetų egzistuoja ne tik materija, bet tenai juda ir gyvos būtybės, apie kurias mes šiandien nieko nežinome ir kurios, be kito, neturedamos medžiaginio pavidalo, gali turėti žemiškųjų įvykių stebėjimo galimybę.

Tai būtų tiltas link "angelų", kurie kadaise mūsų protėvių buvo vaizduojami iš už debesų.

Spiritualistai jau seniai galvoja, kad atsiskirusiųjų sielos visai kitame materializacijos pavidale skraido atmosferos aukštosiuose sluoksniuose ir šitoje materializacijos formoje gali kada pasirodyti ir ant mūsų žemės.

"Tarp dangaus ir žemės yra daiktų, apie kuriuos mūsų mokslas dar ir nesapnuoja!"

Šitokios mintys vėl pasidarė aktualios ir su dideliu smalsumu sekamos ir tiriamos po to, kai majoras White tarp planetų ir per X 15 mašinos langą nufotografavo daiktą, apie kurį nežinoma, ką jis tikrumoje reiškia.

Ką mes žinome apie Veneros ir Marso žmones?

Taip pat neatsakytas tebėra klausimas apie gyventojus planetų, kurios yra mums artimiausios ir kurias mes šuoliu per mėnulį netolimoje ateityje kuria nors dieną norime pasiekti. Biologų pasaulyje vyrauja įsitikinimas, kad ant Marso, taip pat ir ant Veneros gyvybei reikštis galimybės atitinka maždaug mūsų žemės sąlygas. Taip pat žinoma, kad pagal galimumo skaičiavimą tarp milijardų žvaigždžių yra nemažai ir tokių, kuriose vyrauja ne tik žemiškosios sąlygos, bet jos yra pasiekusios arba pralenkusios mūšiškų išsivystymo laipsnį.

Tačiau vistymosi eigoje mažučiai kiti variantai gali duoti kitus pavidalus, sukurti gyvybes, kurios gali labai skirtis nuo to, ką mes šiandien laikome žmogaus forma.

Visa tai tiek ilgai bus išvedžiojama teorijų bei spekuliacijų plotmėje, kol pagaliau žmogus su savo kojom atsistos ant mėnulio, Veneros arba Marso paviršiaus, arba tarpplanetinis pasaulis, kosminė erdvė, bus tiek ištirta, kiek yra reikalinga, kad išaiškintų tuos svarbius pranešimus, iš kurių aiškėja, kad tarp dangaus ir žemės yra daiktų, apie kuriuos mes mažai težinome.

Versta iš vokiečių kalbos
L. Kvečas

NAUJIENOSE GALI RAŠYTI KIEKVIENAS IR APIE VISKĄ

STOP AT THE BLUE RIBBON LOUNGE 4819 W. 65th ST.
Where congenial people meet in a cheerful atmosphere. Serving the best steaks, chops, chicken, sea foods etc. in town cooked to perfection. Also fancy sandwiches at all times. Brand name liquor, bier, cocktails served. Banquet room available for weddings, parties, etc. for rent. Air-conditioned.
Phone 458-9673. Ask for Mr. Tony.
We welcome our lithuanian friends and visitors.

PRANEŠIMAS

Paskutines kelias savaites
PURITY BAKERY
4504 SO. SACRAMENTO
kepyklos krautuvė buvo uždaryta.
Jos savininkas yra Wladyslaw Garstka puikus kepėjas. Jis buvo uždaręs dėl įvairių remontų bei pagerinimų. Visi remonto darbai baigti.
VĖL ATIDAROMA KEPYKLA. Nuo antradienio, rugsėjo 4 d. jis aptarnauja visus savo klijentus.
PURITY BAKERY yra aukštos kokybės kepykla.
4504 So. Sacramento. — Tel. YArds 7-8556.
Čia jūs visada rasite puikių kepinių, skanių pyragaičių. Gaminiai visuomet šviežūs iš regiausių miltų. Įvairios bandytės, ir lenkiška įvairių rūšių duona.
Dėl įvairių švenčių pyragus užsisakykite pas mus iš anksto. Atidaryta sekmadienį.

"FABULOUS" BROASTED CHICKEN
Broasted Perch, Broasted Shrimp
ITALIAN BEEF AND SAUSAGE SANDWICHES.
Carryouts and Delivery — 1 p. m. to midnight
25c MINIMUM CHARGE ON DELIVERY
3 BROTHERS TAP & GRILL
3500 WEST 47th STREET
Phones VI 7-8125 — VI 7-9773

NOW OPEN
UNDER NEW MANAGEMENT
NEWLY REMODELED AND AIR CONDITIONED
CLUB LUCERNE
3730 N. CLARK STREET
COMPLETE CATERING SERVICE
FOR 75 TO 650 PEOPLE
5 LARGE HALLS
PARKING FOR 200 CARS
COCKTAIL LOUNGE
• WEDDINGS
• PARTIES
• BANQUETS
for further information...
CALL MR. LEIPCIG AT BI 8-3895

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS
"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos lituanistines knygas:
1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. $2.00
kietais viršeliais $3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. $2.00
kietais viršeliais $3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai $7.50
4. Praeities pabiros, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai $6.50
Čia suminėtas knygas pasiųsime paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiųsite tokiu adresu:
"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

SKAITYKITE NAUJIENAS

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

DOVANAS KALĖDOMS
SAVO ARTIMIESIEMS
SIŲSKITE JAU DABAR
IR TIK PER
CENTRAL PARCEL SERVICE
kurio pagrindinė įstaiga yra
220 South State Street
Tel.: WA 2-9354,
gi B. Vitkaus vedamą skyrių rasite
2618 West 63rd Street
Tel.: WA 5-2466

Maisto produktų siuntiniai, akordeonai ir siuvamosios mašinos dabar pristatomi 4 — 5 savaičių laikotarpyje.
Turime ypatingai gausų pasirinkimą prekių siuntiniams sudaryti.
Apsilankykite pas mus ir vietoje įsitikinkite.

GARANTUOTĄ SIUNTINIŲ PRISTATYMĄ TRUMPIAUSIU LAIKU ATLIEKAME JAU NET 16 METŲ.

IŠ RELIGIJŲ EGZOTIKOS

400 METŲ KRIKŠČIONIŠKO KOMUNIZMO

III

Iš religijų egzotikos

Kanados prerijų provincijose yra kasdieninis reginys matyti stambius barzdotus vyrus, juodais namie siūtais drabužiais ir juodomis skrybėlėmis dirbant plačiuose laukuose arba einant miestų gatvėmis, krautuvėse, o paskutiniais metais vis dažniau ir parloruose, tai yra tokiuose saliūnuose, kur įleidžiami tik vieni vyrai ir geriama tik alus. Jų moterų tai net kanadiečiai vargiai gauna matyti, nes jos iš savo komunalinių dvarų niekur neišeina. Pasiklausius jų kalbos, jie veik visada savo tarpe kalbasi vokiškai, su senu tiroliečių akcentu. Tai yra garsieji HUTERITAI, arba Jokubo Huterio pasekėjai, po ilgų persekiojimų Europoje, 1874 metais atsikėlę į Naująjį Pasaulį ir pradžioje apsigyvenę pietinėje Dakotoje, ir čia įsteigę savo pirmąją koloniją — "moderniai tariant "kolchozą" — *bruderhof*, iš kur vėliau pabūgę vietinių įtūžimo ir keršto daugumas pabėgo į Albertą ir Manitobą Kanadoje.

Sekta, kuri dauginasi biologiniu būdu

Tai bene labiausiai persekiota krikščionių tikybos sekta, atskilusi nuo Zwinglio anabaptistų Šveicarijoje bene 1528 metais ir Jacob Huteriui vadovaujant vėliau Moravijoje išvysčiusi savo krikščioniško komunizmo sistemą, kurią ir šiandien tebepraktikuoja. Pats Huteris 15-36 metais buvo sudegintas ant laužo, o jo neskaitlingi pasekėjai buvo vaikomi, persekiojami ir mušami ir Austrijoje, ir Vengrijoje, ir Transvalyje, ir Lenkijoje, Turkijoje ir Rusijoje.

Ir Naujajame Pasaulyje jie ilgai netrukus užsitraukė kaimynų neapykantos ir persekiojimų ir panašiai kaip duchaborai ieškojo sau "pažadėtos žemės" po visas JAV, po Meksiką ir Paragvajų, norėdami rasti tokį kraštą, kur nieko kito nebūtų kai tik jie vieni, išrinktieji. Atrodo, pagaliau pasitenkino Kanada, nes kitur nebeieško.

Kai 1874—77 metais jie atsikėlė į Naująjį Pasaulį, jų buvo viso tik 101 šeima iš 443 narių. Iš baltaodžių, jie skaitomi visliausiais, nes per tą laiką jau yra pasidauginę iki arti 10 tūkstančių. Sako, kiekviena šeima turi po nemažiau kaip 10 vaikų. Dabar daugiau kaip 70% visų huteritų gyvena dviejose Kanados provincijose, Manitoboje ir Albertoje.

Komuizmo elementas krikščionybėje

"Ir visi, kurie tikėjo, buvo drauge, ir visus dalykus turėjo bendrai; ir pardavė savo nuosavybę ir turtą ir išdalino visiems žmonėms, kiek kuris buvo reikalingas" (Aktai 2,44:45).

Šita Naujojo Testamento citata yra tas cementas, kurs per daugiau kaip 400 metų huteritus dvasiniai ir medžiaginiai jungia į komunistines "jačeikas".

Tai yra huteritų pagrindinis santvarkos prisakymas, kurio prisilaikydami jie gyvena tikra vienuolynų ar komūnų tvarka. Rusijoje įsimetus materialistiniam komunizmui, huteritai buvo lyginami su rusiškuoju ir jų santvarka su Stalino santvarka, bet tatai nuginčijo jų vyskupas Wurz Albertoje, sakydamas, esą "Stalinas buvo tikras velnias. Jo komunizme nėra nieko dvasiško. Tik mes esame tikrieji komunistai visame pasaulyje, vieninteliai tikrieji Kristaus pasekėjai", aiškiai duodamas suprasti, jog Kristus buvo pirmas tikras komunistas.

Huteritai yra fanatiški biblijos pasekėjai ir save vadina išrinktaisiais žmonėmis, kuriems atiteks visas paveldėjimas, kada Viešpats savo rūstybėje paskutinio teismo dieną nutrenks visas kitas žmonių gentis, rases ir tautas!

Panašiai kaip ir duchaborai skaitydami save išrinktaisiais, jie sau privilegijų ne tik neskundžia, bet ir reikalauja.

Huteritų prieauglis kaip bitės spiečia

Jie gyvena tik žemės ūkiuose, kuriuos jie patys vadina *"bruderhof"* (brolių dvarai ar kiemai), kaimynai vadina "termitynais" arba "skruzdėlynais", o legaliai tai yra tikriausios komunos, kur iš visų reikalaujama pagal jų išgales ir kiekvienam duodama pagal jų reikalą. "Bruderhofų" santvarka yra grynai kolchoziška. Kiekvienas bruderhofas yra didžiulis dvaras po kelis ir keliolika tūkstančių akrų žemės, kiekviename tokiame "brolių kieme" gyvena ne po daugiau kai 100 galvų, ir kai tik prieauglis pasiekia keleto dešimčių virš šimto, tai tokia komuna lyg bičių avilys "spiečia". Yra padaromi loterijos bilietai dėl tiek žmonių, kiek turės "išspiesti". Bilietai burtų būdu yra traukiami ir ištraukusieji turi išsikraustyti į naują komuną.

Komunoje visiems darbams yra paskirti brigadieriai, jų pačių vadinami "tėvais" o kaimynų vadinami bosais. Taigi yra: Ūkio bosas, gyvulių bosas, bičių bosas, dirbtuvių bosas, į miestą važiuoti bosas ir pan. ir kiekvienam pagal reikalą yra priskiriami tam darbui labiau tinkami komunos nariai. Huteritų komunose visiškai nėra dykinėtojų nei "delinkventų".

Huteritai stambiausi žemvaldžiai

Kanadoje huteritai užsitraukė didelį žmonių įtužimą ne dėl kokios kaltės, o tik dėl susidariusių aplinkybių. Būdami griežti pacifistai, jie atsisako nešioti ginklą, kariuomenėje tarnauti ir ypač į karą eiti. Tad per I ir II Pasaulinius karus, ypač per antrąjį, kada ko ne visi sveiki jauni vyrai išėjo į karą, huteritai pasilikę namie smarkiai pakėlė savo komūnų ūkį, o kadangi kainos labai pakilo ir jie daugiausia gamino ir daugiausiai turėjo parduoti, tai labai praturtėjo, o pinigų neturėdami kur kitur dėti, kai tik į žemės ūkį, jie pradėjo masiniai supirkti didžiulius žemės plotus ir steigti savo naujus "skruzdėlynus". Pagaliau Albertos legislatūra priėmė įstatymą, kuriuo draudžiama huteritams laikyti daugiau kaip 6,400 akrų žemės viename kolchoze ir neleidžiama steigti kitos kolonijos arčiau senosios kaip per 40 mylių. Vis tik, kadangi huteritai už viską moka grynais pinigais ir nesiderėdami, tai žemės didelis nuošimtis minėtose provincijose yra jau perėjęs į jų nuosavybę. Nebegalėdami laisvai plėstis vienoje vietoje, huteritai paskutiniu metu žvalgosi įsigyti ko daugiausiai žemių Taikos ar Ramybės upės (Peace River) slėnyje.

Paprastas, bet sveikas namų rėdas

Vyriausioji kiekvienos komunos valdžia yra renkama iš dviejų asmenų visam amžiui, tai seniūnas arba prievaizda (steward) ir dvasios vadovas arba patriarchas.

Huteritai savo komunose turi tik miegamus kambarius. Valgo bendrose komunalinėse valgyklose prie ilgų stalų, vyrai vienoje, moterys kitoje pusėje. Vaikai valgo tik kai suaugusieji paeina nuo stalo. Moterys šeimininkauja savaitėmis pasikeisdamos. Kambariuose nėra jokių papuošalų, baldai paprasti, namų darbo; drabužiai juodi, naminiai. Moterims uždrausta savo naturalinį grožį gadinti tepalais, kvepalais ir dažais bei miltais. Jokių veidrodžių nevalia laikyti. Rūkymas, gėrimas, barzdų skutimas, kortos, šokiai ir kinas, radijo, televizija bei foto aparatai — griežtai uždrausti. Kadangi huteritai visa kas reikalinga gaminasi patys ir nieko neperka artimuose miesteliuose, tai prieš juos smulkieji biznieriai ypač kelia neapykantą.

Pagelba artimui, savaime suprantama pareiga

Huterito žodis yra skaitomas tiek pat tvirtu kaip ir parašas. Jie dažnai ir garsiai gieda savo himnus, bet niekada nesikolioja ir reikale visada mielai pagelbsti artimui (kaimynui ir nekaimynui). Jei ne huteritai, ir šių eilių rašėjui gal būtų išėję striukai. Pirmąją žiemą atvykus į Kanadą ir gyvenant Manitoboje prie Oakville vienoje didelėje brolių Peturssonų farmoje, vieną šeštadienio vakarą nuvažiavome į Ily miestelį alaus ir vėlai žiemos naktį grįžtant jaunasis Petursson staiga įvažiavo į sniego pusnį ir apvirto. Išsikapnoję iš po apvirtusio automobilio ir neapmatomoje laukų dykumoje nesant arti jokios žmonių sodybos, o speigui spirginant, visiems buvo pradėję darytis riestai. Staiga pamatėme artėjant automobilio šviesas. Bepravažiuoją keli huteritai, kurie skubiai nuvykę į Oakville grįžo su apšildomu troku mums parvežti ir su vilkiku automobiliui parvilkti. Ir nieko užtai nepriėmė. Tik vienas dalykas man tada liko neaiškus: Jei jie išvykdami į miestelį tegauna po kvoterį, iš ko jie apsimokėjo alų, kurio Ily viešbutuko parlore jie gėrė neblogiau ir nemažiau kaip ir nehuteritai.

Vėliausiai huteritus tyrė Dr. Marcus Bach, Iowa universiteto tikybų mokyklos profesorius, ir JAV ir Kanados mokslininkų grupė, kurią finansavo Amerikos viešosios sveikatos tarnyba (public health service).

Juo paprasčiau gyvena, juo sveikesni žmonės

Albertos huteritų patriarchas John Wurz pasakė:

"Mano žmonės niekada nesirgo proto ligomis, niekada nevartoja alkoholio ir nėra buvę divorsų teisme. Labai retai brolis yra nusikaltęs kriminališkai ir niekada nėra įvykę žmogžudystės. Mes nepriimame šeimų pašalpų (family allowances) arba senatvės pensijų, ir mes patys globojame savo ligonis, kadangi mes turime geriausią socialinę apsaugą pasaulyje. Ir mūsų gyvenimo būdas yra vienintėlė viltis pasaulio taikai."

Mokslininkų komisijos pirmininkas Dr. Joseph Eaton iš Wayne universiteto, studijas baigus pareiškė: "Nors tiesa, kad huteritų nėra proto ligonių ligoninėse, bet nevisiškai tiesa, kad jų tarpe visiškai nebūtų nervų ligų simptomų. Bet tokių skaičius yra tikrai mažas. Jų grupėje atsirastų individumų, kuriuos reiktų padėti į ligoninę, jei pati grupė nerodytų tokio noro imtis atsakomybę už savųjų globą ir už jų gydymą".

J. Pr.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

"NAUJIENAS" SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, MOKSLININKAI, VALSTYBININKAI, DVASININKAI, PROFESIONALAI IR BIZNIERIAI. JIE ŽINO, KAD NAUJIENOS PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS RAŠTUS.

LIETUVOJ IŠSKRENDA GANDRAI

Rodosi maždaug šiuo metu Lietuvoje išskrisdavo paskutiniai gandrai, kitur garniais vadinami. Kam šio aristokratiško patriarchališko namų židinio draugo prisiminimas neiššaukia nostalgiškų atsiminimų apie savo gimtąją sodybą, amžių nepamirštamą ir tebemylimą tėviškėlę...

Tai būdavo balandžio mėnuo, kada gandrai pranešdavo neabejotiną šilumą ir gražiausią pavasario laiką.

Žiūri, iš dausų lyg sklandytuvas lėtai, atsargiai, bet tikrai tiesiai į didžiausiojo kieme ąžuolo galūnę leidžiasi sveikas sugrįžęs tas pats gandras, kurs praėjusį rudenį buvo iš čia su kitais išskridęs į šiltus pietus. Ar senasis tėvas, ar jaunasis sūnus, iš kiemo žemai stovėdamas neatskirsi. Tik matyti, kad lizdas jam gerai pažįstamas. Jame nutūpęs jis linksmai ir labai garsiai ir ilgai snapu nukalena, ir neilgai trukus pradeda triustis, savo ūkį taisyti, snapu virbus tvarkyti. Po poros dienų atskrenda ir jo gyvenimo draugė — senoji ar jaunamartė, taip pat nemokėdavome atskirti.

Prieš porą mėnesių jie dar tebegyveno Afrikoje, kur nors palei ekvatorių, bet jau ruošėsi tolimai kelionei į savo tėvynę ir gimtinę prie Baltijos jūros. Kas tokiam dideliam paukščiui — nei laivakorte, nei lėktuvo bilietu, nei automobilio kuru ir padangomis,nei pasais, vizomis ir muitinėmis nereikia rūpintis. Susitarė, pasikėlė, stipriai sparnais užsimojo ir nustatė kursą šiaurės kryptimi.

Tolima kelionė, per pusę Afrikos kontinento, per tropikų raistus ir Sacharos dykumas, per siauresnius Viduržemio jūros plotus, tada vėl skersai visą Europą vidutiniškai po 150 kilometrų į parą — ilgas laikas parskristi 10.000 kilometrų distanciją...

Patinėlis patelės belaukdamas dažnai turi nuvyti šalin nuo lizdo svetimo turto mėgėjus, pavienius gandrus, kurie savo neturėdami svetima lizdą ieško pasisavinti. Kai grįžta savoji, tikroji, visas kiemas sužino, nes linksmam snapų klegesiui iš abiejų sugrįžusių nebėra galo. Vienas ir kitas kaklus užriesdami ir vienas kitam kaklą už kaklo padėdami savo snapų tarškėjimu visam kaimui paskelbia laimingai grįžę ir netrukę pradeda šeimos židinį kurti.

Lizdą bendromis jėgomis atremontavę ir vestuves atšventę, išskrenda "medaus dienoms" kur į žalias lankas, kur daugiau riebių varlių. Bet neilgam. Garnienė sugrįžusi deda į lizdo pirmąjį kiaušinį ir taip per savaitę laiko jų prideda iki keturių. Tada jau sėdasi perėti. Gandras naudojasi laisve ir kiauras dienas braido po balas ir žolynus, bet kasdien grįžta namo, žmonos paleisti maisto pasiieškoti.

Gegužės pabaigoje, po ištiso mėnesio kantraus šildymo, keturi gelsvi pūkų gniužulukai išsikala ir dabar tėvui uždavinys žymiai pasunkėja. Kada gandrienė prie vaikų sėdėdama juos apgūžusi šildo ir nuo saulės spindulių, lietaus bei visokių oro permainų saugo, jis turi dabar vaikams tinkamu maistu pasirūpinti. Negi neši švelnučiams pūkų gniužulėliams gyvas varles, peles ir kitus tokius keturkojus. Tai per dideli ir dar neįkandami ir neapžiojami.

Jis dabar kiauras dienas klampoja, ilgomis kojomis brisdamas paupiais, paprūdžiais, liūnais bei sekliais dumblynais, ieškodamas skėrių, kirmelaičių, minkštų vabaliukų lėlikių ir mažų žuvyčių. Neturėdamas su savim krepšio nei kitokio indo, gandras radinius nuryja, bet negiliai, o tik į savo gūžį, kurį pagaliau pripildęs skrenda namo ir sprandą atlenkęs atryja visą atneštą maistą, jį išverčia į lizdo pakraštį priešais mažųjų ištiestus ir plačiai išskėstus snapukus. Vaikams beryjant tėvo parneštą maistą, motina ta proga skrenda pati pasimaitinti. Taip, kol vaikai sulaukia penkių savaičių, tėvas ar motina pasikeidami pasilieka prie vaikų neatsitraukdami.

Gandrų šeimos laikomos pavyzdingomis. Tėvai sargybomis pasikeisdami kiekvieną kartą pasisveikina ar atsisveikina garsiu snapų tarškėjimu, ką ir vaikai dar anksti jau bando pamėgdžioti, žinoma, be garso, nes snapukai dar per trumpi ir bedančiai.

Užėjus vasaros karščiams tėvai turi naujus rūpesčius. Jų vaikai bendrai yra labai lepūs ir trapūs, o iki išvedimo iš lizdo dar ilgas laikas. Reikia apsaugoti nuo saulės spindulių ir nuo troškulio, bet kaip? Vanduo į lizdą neįvestas, o lietaus laukti, — vaikai gali nutrokšti. Taigi, motinai savo sparnais sudarant vaikams šešėlį, tėvas skrenda į paprūdę, prisigeria vandens tiek, kad gūžis lieka panašus į kiaulike sergančio žmogaus paliaukį, ir vos gūžį pakeldamas skrenda namo, kur iš savo snapo vandenį pumpuoja tiesiai kiekvienam vaikui į snapą, o kas lieka, tai aplaisto garniukus ir sudrėkina lizdą. Kol vanduo išgaruoja, vaikai gerokai atsivėdina.

Kai garniukai užauga tiek, kad jau gali mėginti skristi, tėvai juos palieka vienus kiaurą dieną. Šienpiūtės metu garniukai jau tiek paauga, kad beveik prilygsta tėvams. Liepos paskutinėmis dienomis drąsiausias gandriukas pradeda bandyti lizde pakilti aukštyn po pėdą kitą. Kai tai pavyksta, rizikuoja ir išsiverčia iš lizdo.

Pionieriui pasisekus nuskristi iki jaujos stogo kraigo, pradeda nerimti ir likusieji, ir štai vienas paskui kitą verčiasi per lizdo kraštą.

Per dieną pasipraktikavę nakvinei vaikai dar ilgą laiką grįžta į lizdą, o tėvai permiega šiaip kur ant stogo čiukuro stovėdami, snapą po sparnu pasikišę, vieną koją įtraukę pailsinti, kol kita pavargsta stovint.

Dabar tėvai pradeda vaikus vesti į mokyklą ir apmokyti kur ir kaip maisto susirasti ir, bendrai, kaip gandrai pridera užsilaikyti.

Rugpiūčio pabaigoje jaunieji pradeda grupuotis į kuopas ir vadų vedami pasikelia į tolimą likiminę kelionę. Vasara baigiasi. Vaikus išleidę, išlydėję, vėliau pasikelia ir tėvai. Ruduo prasideda.

J. P.

Literatūra ekonominiais klausimais

Turime įdomios ir ekonomistams būtinos medžiagos apie Amerikos lietuvių ekonominį gyvenimą. Egzempliorių skaičius nedidelis. Anksčiau atsiliepusieji pirmieji gaus. Turime:

1. AMERIKOS LIETUVIŲ PREKYBOS BUTŲ VEIKLA, 70 puslapių. Išleido Amerikos Lietuvių Ekonominis Centras..... $1.00
2. ŽINIARAŠTIS NR. 3. Amerikos Lietuvių Ekonominio Centro leidinys, 1933 m., 96 pusl. $1.00
3. AMERIKOS LIETUVIŲ EKONOMINIO CENTRO PROTOKOLAI IR REFERATAI, Am. Liet. Ekonominio Centro leidinys, 1953 m. 88 psl. $1.00

Kas iš karto užsisakys visas tris knygeles, tai galės jas įsigyti už $2.00. Pinigus prašome siųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois

PASINAUDOKITE PLAČIAI ŽINOMOS IR GERAI UŽSIREKOMENDAVUSIOS FIRMOS, SIUNČIANČIOS SIUNTINIUS Į SSSR IR LIETUVĄ, PATARNAVIMU.

PACKAGE EXPRESS and Travel Agency, Inc.

(Licensed by USSR)

Brooklyn, N. Y. 1530 Bedford Avenue, Tel.: IN 7-5522 Vyriausia Įstaiga
Brooklyn, N. Y. 1530 Bedford Avenue. Tel. IN 7-6465 — Skyrius
Newark, N. J. — 312 Market Street. Tel. MI 2-2452

• Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku • Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigose. • Prie firmos įstaigų yra krautuvės, kuriose galite gauti įvairiausių prekių • Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%

Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 ryto iki 6 val. vak., šeštad. ir sekm. nuo 9 val. ryto iki 4 val. vakaro

MŪSŲ SKYRIAI

78 Second Avenue, NEW YORK 3, N. Y. ORegon 4-1540	1241 N. Ashland Avenue CHICAGO 22, ILL. HUmboldt 6-2818	46 Whitehead Avenue SOUTH RIVER, N. J. Tel. CLifford 7-6320
631 West Girard Ave., PHILADELPHIA, PA. PO 9-4507	1028 Kenilworth Ave., CLEVELAND 13, OHIO, Tel. PRospect 1-0696	69 Sterling Street SPRINGFIELD, MASS. Tel.: RE 4-4442
1409 W. Genesse St., SYRACUSE, N. Y. HArrison 2-5386	11601 Jos. Campau Ave., DETROIT 12, MICH. TOwnsend 8-0298	558 Hudson Avenue, ROCHESTER 5, N. Y. Tel. BAker 5-4210
107 So. Vermont Ave. LOS ANGELES 4, CALIF. DUnkirk 5-6550	643-47 Albany Avenue HARTFORD 6, CONN CHapel 7-5164	1900 Fleet St. BALTIMORE 31, MD DIckens 2-4240
126 Tilghman Street ALLENTOWN, PENNA. HE 5-1654	303 Grove Street JERSEY CITY, N. J. (Arti Hudson Tube) HE 5-6368	13 Sergeant Street COHOES, N. Y. FE 7-2727
963 Bleecker Street UTICA, N. Y.		Freewood Acres FARMINGDALE, N. J.

• Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku • Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigoje; **gavėjas nieko nemoka** • Prie firmos įstaigų yra krautuvės, kuriose galite gauti įvairiausių prekių • Siuntinių pristatymas garantuojamas 100% • Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. vakaro.

NORĖDAMI DAUGIAU INFORMACIJŲ REIKALAUKITE MŪSŲ FIRMOS KATALOGŲ

ŠACHMATININKO...

(Tęsinys iš 8-to pusl.)

trečiu (maždaug) ėjimu dar nepasiekiamas matas.

Izoliuotas pėstininkas — silpnas pėstininkas, kuris endšpilyje virsta valdove (žiūr. — praeinamas).

Įvertinimas, partijos — nutarimas apie Jūsų partiją, padarytas kieno nors, kas turi USCF "ratingo" 200 taškų mažiau už Jus, bet vis dėlto sugeba viską išnarplioti per 5% laiko, kurį Jūs buvote išeikvoję partijai.

J'adoube — posakis, dažniausiai panaudojamas tada, kai Jūs, nepadarę ėjimo, paspaudžiate laikrodžio mygtuką.

Kibicas — žiūrovas, duodantis gerų patarimų Jūsų priešininkui ir blogų — Jums.

Kindermatas — logiška kiekvienos partijos pabaiga.

— **Kombinacija** — ilga vidutiniško stiprumo žaidėjui nesuprantamų ėjimų serija.

Komentatorius — malonus didmeisterių partijų painiotojas, kuris atkakliai tyli iki juodi prakiša bokštą ir paskui pasako, kuriuo būdu jie (suprantama, juodi) būtų įstengę užvilkti beviltišką partiją.

Koordinatinis (amerikiečiai kažkodėl sako — algebrinis, vertėjo pastaba) **būdas partijai užrašyti** — loginiu ir matematiniu požiūriu tobula sistema, niekad neprigysianti JAV. Vertėjo pastaba: Netiesa. Jau pradeda prigyti. Juk kada nors bus įgyvendintas ir nemokamas gydymas. Vienintelę kliūtį koordinatiniam užrašymo būdui gražiai nusako vokiečių patarlė: kam daryti ką nors paprastu būdu, jei tą patį galima atlikti komplikuotai. Šiaip visas reikalas dvelkia broliškumu su myliomis, jardais, inčais, svarais, uncijomis, Fahrenheito skale ir t. t.

Korespondencinis žaidimas — labai išpopuliarėjusi sistema, nes neprarandami USCF įvertinimo taškai (rating).

Laimėta partija (suprantama, būtų buvusi laimėta. Vertėjo pastaba) — kiekviena partija, kurią Jūs prakišate.

Laimėti — priešininko vieton įsigyti priešą.

...M. C. O. (Modern Chess Openings) — Modern Chess Oblivion (t. y. moderniojo šachmatų žaidimo užmarštis. Vertėjo pastaba).

Mėgėjas — kas žaidžia šachmatais tik iš pinigų (žiūr. — profesionalas).

Mitelšpilis (vok. Mittelspiel, vert.) — korespondencinėse partijose prasideda po paskutinio M. C. O. (žiūr. — M. C. O.) paskelbtų variantų ėjimo. Vertėjo pastaba: Didmeisteris Tartakoveris kadaise buvo pasakęs: mitelšpilis ta partijos dalis, kurią — laimei — dievai įspraudė tarp debiuto ir endšpilio.

Pasidavimas — būdas žaidimui baigti, nežinomas C klasės žaidėjui. Vertėjo pastaba: ir didmeisteriui Keresui.

Pėstininkų ėdikas — gynybos specialistas.

Praeinamas pėstininkas — bet kuris iš pėstininkų, nevirstančių valdovėmis (žiūr. — izoliuotas).

Priešininkas — biaurus individas šlykščiu veidu.

Profesionalas — kas nevalgo duonos iš šachmatų (žiūr. — mėgėjas).

Simultanas — žaidimas, kur demonstruojama, kaip kiek stipresnis muša keturiasdešimt vos pramokusių žaisti naujokų.

Sportininkiškas elgesys — veidmainiškai paslėptas pyktis. Vertėjo pastaba: originalė nėra žodžio "veidmainiškai". Čia vertėjo padarytas patobulinimas.

Strategija — idėja, apimanti daugiau, kaip vieną ėjimą (žiūr. — taktika).

Šachmatų žaidimas — intelektualinė kova, vykdoma kultūriniu būdu, leidžiančiu sutriuškinti priešininką, vykdant griežtas taisykles.

Šachmatų drugys — liga, labai paplitusi Manhattan šachmatų klubo jaunųjų tarpe. Simptomai: apkramtyti nagai, patinusios akys ir virpančios rankos.

Šachmatų klubas — karališkam žaidimui pasišventusių būrys, kurio susirinkimai pagrįsti broliškumu ir sportiniu kilnumu, bet kurių metu niekad neišgirsi paguodos žodžių nukentėjusiam. Vertėjo pastaba: skęstantį pastumk!

Šachmatų laikrodis — mechanikos išradimas, kuriuo naudojamasi turnyrų metu ir į kurį niekas nekreipia dėmesio iki ima kilti raudonoji rodyklė.

Šachmatų uždavinys — pozicija, kuri niekad negali susidaryti partijoje.

Šachmatų žaidimo principai — archaiškas terminas. Michailas Talis įrodė, kad jie visai nereikalingi. Vertėjo pastaba: vertėjas savo geniališkomis žaibo partijomis įrodo tą patį nė kiek ne prasčiau už Talį.

Šakutė — ... "įrankis, dažniausiai reikalingas tada, kai į burną įsidedamas dvėselienos gabalas". (Iš Ambrose Bierce's "Devil's Dictionary")

Šveicarų sistema — skylėta sistema, panaši į kitus šveicarų gaminius.

Taktika — grasinimas vienu vieninteliu ėjimu (žiūr. — strategija).

Tobulas žaidimas — savo pergalių aprašymas.

Viešas turnyras — silpno sąstato turnyras, kuriame turi teisės dalyvauti bet kas.

Žaibas (Blitz) — žaidimo forma, laiduojanti nepaprastą idėjų gilumą ,nes žaidėjai daro ėjimus greičiau, negu juos sugalvoja. Vertėjo pastaba: čia visai nedera ironizuoti, nes "rimtoje" partijoje idėjos nė kiek negilesnės, tik jų įgyvendinimas lėtesnis. O žaibe padaromos klaidos nė kiek nebiauresnės už padaromas "rimtoje" partijoje. Skirtumui tarp žaibo ir rimtos partijos paryškinti verta prisiminti anekdotą apie Napoleoną. Napoleonas, būdamas mažo ūgio (kaip kad teigia istorikai, žinantieji viską, kai jau būna šaukštai po pietų) negalėjo sykį pasiekti kažkokios knygos lentynoje. Prišokęs karininkas pasakė: "Jūsų Didenybe, aš didesnis". "Ne", — atsakė imperatorius, "tamsta ne didesnis, o tik ilgesnis".

Žaidėjas pagal knygutę — šachmatų vergas, prisikimšęs savo — palyginti, tuščią — galvą žiniomis, kurios ją (t. y. galvą) dar labiau ištuština.

Čia baigiasi meisterio Elioto Hearst'o žodynas. Vertėjas ryžosi padaryti keletą papildymų ir duoti kai kurių dažnai minimų žaidžiant šachmatais žodžių bei išsireiškimų paaiškinimus.

En passant — (vok. — im Vorbeigehen, rusų — na prochode, liet. — mušimas praeinant) — pėstininko mušimas, kurį įvykdai labai dažnai ne dėl to, kad būtų naudinga, o tik norėdamas parodyti, kad žinai mušimo en passant taisyklę. (Pagal "Mūsų žingsnius" — kad esi su ja familiarus).

Noblesse oblige — žiūr. vertėjo duotą cugcvango definiciją.

Piece touchee — piece jouee (vok. — beruehrt — gefuehrt, rusų — tronuto — schoženo, liet. — palietei — važiuok) — definuoti nelengva, o dar sunkiau pritaikyti. Ir tai ne tik dėl to, kad priešininkas paprastai užginčija palietimo faktą, bet ir dėl to, kad pati "palietimo" sąvoka labai neaiški. Vieną gražų žiemos vakarą Lietuvių Auditorijoje man buvo duotas klausimas, į kurį nesugebėjau atsakyti: o jei žaidėjas palyiečia figūrą nosimi, tai ar jis turi ją (žinoma, figūrą, o ne nosį) stumti? Jei kam atrodo, kad paliesti figūrą nosimi galima tik tyčia, tai labai klysta: ne tik meisteris Tautvaišas, pasistatęs prie lentos King Size popierinį puoduką ir siurbdamas iš jo kavą, nepaėmęs į ranką ir neatitraukdamas žvilgsnio nuo lentos, moka tai padaryti visai iš netyčių, bet ir aš — jo mokinys (ne šachmatų, bet kavos gėrimo mokinys).

Zeitnotas (ceitnotas) — tas rimtos partijos tarpas, kai dingsta rimtumas ir suvereniniai ima viešpatauti taurusis žaibas.

Baigiu atsišaukimu į jaunuosius šachmatininkus: kol nevirtote šachmatų alkoholikais — meskite tą "zabovą", nes šachmatai — menas be kūrinių ("Kunst ohne Werke", žiūr. Stefano Zweigo "Schachnovelle")! (Iš "Chess Life")

A. Zujus

Pavergtieji kreipėsi į Jungtines Tautas

New Yorke turėjęs savo sesiją Pavergtųjų Europos Tautų Seimas rugs. 19 d. kreipėsi raštiškai į J. Tautų gen. sekretorių U Thant, protestuodamas dėl jo kalboje buvusios užuominos, kad komunistiniai režimai buvę išrinkti laisvu balsavimu. Devynios PET organizacijoje atstovaujamos tautos neteko nepriklausomybės tik Sov. S-gai įvykdžius ginkluotą intervenciją, o Vengrijos atveju tai yra pripažinusios ir pačios J. Tautos. PET Seimas dar pasiuntė telegramą ir naujajam JT sesijos pirm. Zafrullah Khan. Pasidžiaugta pirmininko pasisakymu už visų tautų laisvę ir pareikšta viltis, kad J. Tautose daugiau nebebus taikoma dvilypis mastas svarstant kolonializmo ir tautų laisvo apsisprendimo klausimus. (E)

PRIETELIAU, GERIAUSIA DOVANA SAVO DRAUGAMS — UŽSAKYTI "NAUJIENAS"

Mr. JAMES
HAIR STYLIST
1622 W. 47th St.
One door West of the Peoples Theatre
BI 7-1188
BI 7-1190
Open Til 9 P. M.
6 DAYS A WEEK

DR. CAROLINA M. GENTILE
PHYSICIAN and SURGEON
7426 W. Archer Ave., Summit, Illinois
PRIĖMIMO VALANDOS:
Pirmadieniais ir Antradieniais 3:30 iki 8 val. vak. Trečiadieniais 4 iki 6 val. vak. Ketvirtadieniais ir penktadeniais 1 iki 5 val. vak.
Telef.: GLobe 8-2770 arba CAlumet 5-1184
Skambindami paminėkite šį skelbimą

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU
APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolų.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITWINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI